Nr 3 1999

Värmdö tidning

Gruppinformation

Värmdö tidning

Utgiven av Värmdö kommun

Ansvarig utgivare: Ammi Eriksson
Redaktör: Birgit Wahrenberg
Wärmdö Informationstjänst,
Odelbergs väg 11, 134 40 Gustavsberg
Tel 08-570 327 00 Fax 08-570 366 60
Postgiro 18 37 13-7
e-post: varmdo.informationstjanst
@mailbox.calypso.net
Redaktionsråd: Per Fogelström (sammank),
Birgitta Hansson, Inger Hasselberg.
Samtliga på tel 08-570 381 00
Foto där annat ej anges: Leif Andersson
Annonser och distributionsfrågor:
Birgit Wahrenberg
Den som inte bor i Värmdö kan
prenumerera på Värmdö tidning
Utkommer med fyra nummer per år
Årsprenumeration 1999: 110 kronor
Distr: Värmdö Reklamdistribution och Posten
Layout: Wärmdö Informationstjänst
Upplaga: 15 500 ex
Tryck: Primo Oskarshamn
ISSN 1102-4429
Manusstopp för nr 4-99: 15 november 1999
Eftertryck av texten endast med redaktionens tillstånd och efter överenskommelse med upphovsmannen.
Värmdö tidning uppfyller fordringarna för miljövänligt papper.

Oktober 1999

Förskolebarn i Musikens Hus, Gustavsberg.

Aktuell information om Värmdö kommun på hemsidan: www.varmdo.se

Hur går det med Värmdö kommun inför år 2000?

Thomas Gamby är 2000-samordnare i Värmdö kommun.

❑Den frågan ställde Värmdö tidning till Thomas Gamby som är 2000-samordnare i Värmdö kommun.

– Jo det går troligtvis ganska bra, svarar Thomas försiktigt. Han ser ganska lugn ut, trots att det bara är ca 100 dagar kvar till nyårshelgen. Det har gjorts en hel del för att undvika driftstopp i våra viktigaste datastyrda system. Men allt har inte åtgärdats ännu. Det återstår en del justeringar och inköp av ny utrustning som kommer att sättas i drift under hösten.

Kommunens egna verksamheter

– Jag vill poängtera att det som har gjorts inom Värmdö kommun bara är åtgärder så att kommunens egna verksamheter ska fungera.

– De prioriterade områden som vi koncentrerat oss på är socialförvaltningens områden, äldre- och handikappomsorgen, Värmdö Bostäders fastigheter, räddningstjänstens funktioner och kommunens datornät. De system som reglerar verksamheten vid servicehusen och gruppbostäderna, exv. trygghetslarmen, är områden som är särskilt viktiga att kontrollera.

Andra åtgärder som vi alla är beroende av, till exempel telefonnätet och elektriciteten är inte kommunens ansvarsområde men vi har tagit kontakt med de företag som ansvarar för dessa saker. Både telefonerna och strömmen kommer att fungera som vanligt, har vi fått upplysningar om.

Beredskapsrutiner

– Vi håller just på att se över kommunens beredskapsrutiner för åtgärder om det trots alla ansträngningar att säkra ett avbrottsfritt nyårsfirande skulle hända något oförutsett. Det är en hel del personal som kommer att vara i tjänst under nyårshelgen. Det behövs, för att övergången till år 2000 ska bli så störningsfri som möjligt. Skulle någon del av kommunen bli utan el måste man sätta in åtgärder snabbt, i synnerhet om det blir en kall nyårshelg.

– Jag skulle vilja råda alla tonårsföräldrar att hålla ett extra vaksamt öga på var deras döttrar och söner ska fira nyår. Vem är det som ansvarar för festen, hur planerar ungdomarna att komma hem, hur kan de kontakta föräldrarna om något oförutsett inträffar…

Medarbetarna på Värmdö tidning

Birgit Wahrenberg
Redaktör och skribent

Edla Sofia Arvidsson
Skribent

Renée Engstrand
Skribent

Jan Fogelbäck
Skribent

Leif Andersson
Fotograf

GLASÖGON • KONTAKTLINSER
MODINS OPTIK SYNSAM
Gustavsbergs Torg • 08-570 345 50
Vardagar 9.30-18.00
Lördagar 10.00-14.00 (ej juni-augusti)

Efterlängtad ishall i Gustavsberg

Ovan: Taket strax på plats (september 1999). T.h: Benny Sjödahl, platschef på Ekvallen är mycket glad över den nya ishallen.

❑Nu blir det tak över ishockeyrinken på Ekvallen i Gustavsberg. Bygget pågår för fullt och invigningen är planerad till 30 december i år.

Behovet av en ishall i Värmdö har varit stort i många år. Och nu efter den lyckade satsningen med den konstfrusna bandybanan på Ekvallen får ishockeyn, konståkningen och ringetten sitt efterlängtade tillskott. Den nya ishallen, med stomme av ljust limträ och väggar i röd plåt, kan snart tas i bruk.

– Redan i oktober kan vi börja använda den, säger en glad Benny Sjödahl, platschef i bolaget Ekvallen Värmdö AB, som svarar för bygget.

Plats för tjejer

– Det blir också ett lyft för tjejidrotten genom utökade möjligheter till konståkning och ringette, fortsätter han. Ringette är en relativt ny idrottsgren i Sverige som spelas mest av flickor. Spelet liknar ishockey med spelas med en klubba utan blad där pucken ersatts av en ring.

Åskådarläktare för 500 personer

Den nya hallen får utöver rink och spelarbås, läktare för 300-500 åskådare, trestegsbelysning, en inomhustemperatur på 10-15 grader och förbindelsegång till det lilla hockeycaféet intill. Uppvärmningen sker genom avfuktare av överskottsvärme. Omklädningsbyggnaden kompletteras med två nya omklädningsrum, bastu och samlingsrum.

Sex miljoner kronor

För bygget som totalt går på cirka sex miljoner kronor har Värmdö kommun tecknat borgen för ett lån på 5,7 miljoner. Resten står bolaget själv för. Driften sköts av befintlig personal och kvällstid även av frivilliga föreningskrafter.

Intäkterna kommer främst från klubbhyror, reklam och cafeteria.

Benny Sjödahl:

– Ja, man kan inte vara annat än tillfreds. Vi har gjort en bra upphandling, fått mycket för pengarna helt enkelt. Kommunens politiker och tjänstemän har ställt upp till hundra procent.

– Hallens tillkomst med brukbar is från slutet av augusti till mitten av mars underlättar spelet för våra ishockeylag avsevärt. Med en hall på hemmaplan behöver man inte hyra in sig på andra arenor. Och så slipper vi förväxlingar av spelsignaler på bandy- och ishockeymatcher

Idrottscentrum

Med tillkomsten av ishall, sporthall, tennishall och nu senast ishall har Ekvallen utvecklats till ett mångsidigt idrottscentrum i Värmdö. Uppskattningsvis över 2 500 medlemmar i idrottsföreningar plus allmänhet utnyttjar de olika anläggningarna.

Den formella invigningen är planerad till den 30 december i år. Många spännande inslag står på programmet, t ex ljusspel på Kråkberget och en namntävlig på den nya hallen. Mer vill inte Benny Sjödahl avslöja i dagsläget.

Invigningen ligger bra i tiden I år firar nämligen Ekvallsrinken 25-årsjubileum. Det var i november 1974 som den konstfrusna isbanan invigdes av kommunfullmäktiges ordförande Torsten Rolf med biträde av radiomannen Åke Strömmer och ishockeyspelaren Bert-Ola Nordlander.

Och som någon redan då anförde i sitt tal: " det vore inte så dumt med tak på banan..."

Elljusspår och simhall

– Nu önskar vi ett el-ljusspår runt Ösby träsk. En idé är att bygga små broar mellan varje avdelning i sjön för att variera spårlängderna. Varför inte flytta hit Ekedalsspåret förresten? Och som pricken över i:et hoppas vi på en simhall, skisserar Benny Sjödahl.

Text: BIRGIT WAHRENBERG

Intresset för Värmdö och Gustavsbergs produkter är högt. Det visar engagemanget på Porslinets Dag i augusti. T.h på bilden: Inger Nordgren, intendent på Gustavsbergs Porslinsmuseum.

Turismen framtidsbranschen för Värmdö

❑Under alla år har Värmdö varit en attraktiv besöksort. Här finns idag ca 17 000 fritidsbostäder som har sina mer "fasta" besökare. Till det ska läggas ca 1 000 bäddar i hotell och konferensanläggningar samt ca 650 enklare bäddar såsom Bed & Brekfast och andra uthyrningar. Skärgården är också tillhåll för 420 000 fritidsbåtsgäster liksom runt 400 000 resenärer bara med Waxholmsbolaget som angör olika bryggor inom Värmdö kommun.

Turistutredning

Det och andra frågor redovisas i den Turistutredning som nyligen överlämnats till kommunens politiker. I den kan vi också läsa att turismen, eller besöksnäringen som den också kallas, är en ständigt växande sektor. Tillväxten beräknas till fyra procent årligen och omsluter idag ca 300 miljoner kronor med runt 300 årsanställda och ger kommunen ca 25 miljoner kronor i skatteinkomster. Förhållanden som ska ställas mot de insatser som görs för att stärka turistverksamheten.

Utveckla produkten

Vad förknippar du med Värmdö? Kobbar och skär, bad, hav och båtliv? Eller leder tankarna till keramik, konsthantverk, vackert porslin och toalettstolar? Det är centrala frågor vi behöver ställa oss om vi vill utveckla vår besöksprodukt, resonerar utredningen. För det handlar om att dels få fler som vill besöka Värmdö och dels att var och en av dem spenderar mer pengar här. Då behövs en produktutveckling av det vi kan erbjuda, menar man.

Nytt bolag

Bland sina slutsatser i turistutredningen finns förslag om att bilda ett nytt fristående turistbolag, Värmdö Turism AB. Det föreslås bli ägt av nuvarande Värmdö Turism Ekonomisk förening och Värmdö kommun. I det bolaget kan turistverksamheten utvecklas professionellt bland annat genom marknadsanalyser och marknadsföring, skapa nischprodukter med hög förädlingsgrad samt etablera nätverk.

På remiss

Utredningen och dess förslag remissbehandlas nu bland de politiska partierna i kommunen och andra berörda instanser. Ärendet lär dyka upp på nytt under senhösten och avgöras i samband med beslut om Värmdö kommuns budget för nästa år.

GYLLENFORSEN
FASTIGHETER

Tel 08-570 394 00
Fax 08-570 303 53

Arbetsförmedlingen informerar

Kvällsöppet

Torsdagen den 7 oktober öppnar vi för kvällskonsultation, varje torsdag kl 16-19. Vi vänder oss i första hand till dig som har svårt att nå oss dagtid, t ex du som vill byta arbete.

Starta firma

Höstens datum för starta eget information: fredagar 9-12: 29 okt, 26 nov, 17 dec.

Anställningsstöd – nyhet från 1 okt

Har man varit arbetssökande i tre år eller mer har man from 1/10 möjlighet att få arbete med anställningsstöd. I sex månader lämnas en skatterabatt på 75 procent till arbetsgivaren som anställer, därefter 25 procent i 18 månader.

Vikarier sökes

Anmäl dig i våra Internet-vikariepooler. Just nu är det stort intresse för barnskötare, brevbärare och lärare: www.ams.se

Ny arbetsförmedlingschef

Under hösten får arbetsförmedlingen i Värmdö ny ledning. Carolina Silfversparre, som skall bli ny chef på Arbetsförmedlingen Ekonomi Juridik Personal, tackar alla kunder och samarbetspartners för en bra tid på Värmdö och lämnar över ledarskapet till Anne-Marie Gustafsson (bild nedan). Hon kommer närmast från AF Ekonomi Juridik Personal.

Anmälningscentral öppnad på Sandhamn

❑I augusti öppnade Polisen en anmälningscentral på Sandhamn. Där tar man emot brotts - och förlustanmälningar per telefon som slussas dit via polisens centrala växel på tel 401 00 00. Centralen har bland annat också förbindelse med datahallen på Kungsholmen i Stockholm. Verksamheten ska framför allt kapa topparna på allmänhetens efterfrågan på polisiär service per telefon. Anmälningscentralen är inte öppen för personliga besök.

Samarbetspartner är bl a Värmdö kommun, Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen i Värmdö, SwIT-yrkesutbildning, Amu-gruppen, Eknö Hemman, SIKO genom Sandhamns intresseförening och Rikspolisstyrelsen.

IT-teknik

Redan 1996 bildades, på initiativ av landshövding Ulf Adelsohn, den sk LASS-gruppen (Landsort, Sandhamn, Söderarm) med representanter från öarna, SIKO (Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation), Länsstyrelsen och berörda kommuner. Gruppens uppgift var att skapa alternativa arbetstillfällen i skärgården med sikte på den nya IT-tekniken. Samordnare från länsstyrelsen var Anders Bauer.

I Sandhamn sammanföll LASS-gruppens initiativ med Sandhamnsområdets intresseförenings arbete med dispositionsplan över ön och Eknö Hemmans projekt att bygga en servicebyggnad med bland annat lokaler för företagsetablering på Sandhamn.

Tidigt insåg polismyndigheten att en anmälningscentral i Sandhamn låg i samklang med myndighetens utvecklingsplaner. I februari i år beslöt länspolismästare Gunno Gunnmo att myndigheten skulle stå som huvudman för etableringen på Sandhamn. Till projektledare utsågs polisinspektör Ulf Rohdin. Polishuset på ön, som stod vattenskadad och obrukbart, köptes av Värmdö kommun och byggdes om för ändamålet.

Arbetstillfällen

Av 70 sökanden anställdes åtta personer från Sandhamn, två från Runmarö och två från Djurö/Stavsnäs.

– En eloge till Värmdö kommun för beslutsamhet och snabbhet i hanteringen, framhåller Ulf Rohdin.

Medarbetarna på anmälningscentralen, Sandhamn fr.v: Susann Sundqvist, Eva Roxell, Birgitta Kedert, Tomas Lind, Gunilla Pettersson, Lena Svangren, Christer Wickberg, Berit Ankarman, Sonja Näslund, Miriam Sidenvall och Pia Södergren. Ej med på bilden: Ann Gråhed, Inger Nordvall, Ulf Rohdin.

Bild: Ulf Rohdin

Projektet finansieras av Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen i Värmdö, SwIT-yrkesutbildning och polismyndigheten.

Vill du arbeta som deltidsbrandman?

VÄRMDÖ RÄDDNINGSKÅR håller under hösten på med en översyn av deltidsorganisationen och önskar i detta skede få intresseanmälan från dem som är intresserade av att arbeta som deltidsbrandman med vakt var tredje eller fjärde vecka.

För deltidsanställda brandmän gäller att bostad och arbetsplats är belägna så att man under sin vaktvecka alltid kan infinna sig på räddningsstationen på högst 10 minuter.

Man behöver huvudarbetsgivarens medgivande, vara fullt frisk samt ha god fysisk status, inneha lägst B-körkort och kunna ha vakt var tredje aller fjärde vecka beroende på vilken organisationsform som senare beslutas.

Räddningsstationen är belägen i Mölnvik. Om du är intresserad och känner att du uppfyller ovanstående krav skicka en intresseanmälan med uppgifter om namn, adress, telefonnummer samt var din arbetsplats är belägen till: **Värmdö Räddningskår, Box 43, 134 21 Gustavsberg.**

Så kommer du att bli inbjuden till Räddningsstationen för ytterligare information.

VIKTIGT INFORMATION FRÅN VÄRMDÖ RÄDDNINGSKÅR

• I kommunens räddningstjänstplan som är antagen av kommunfullmäktige finns inskrivet hur allmänheten ska varnas och informeras om en allvarlig olycka inträffar i vår kommun.

• Allmänheten i tätorten Gustavsberg varnas via utomhuslarmet i tyfonerna med signalen Viktigt Meddelande som innebär att man ska gå inomhus, stänga dörrar och fönster samt slå på radion för ytterligare information.

• Varning och information lämnas via Sveriges Radio (i första hand P4 Radio Stockholm och P3) samt i de kommersiella radiostationerna. Kommunens räddningsledare har enligt överenskommelse mellan Räddningsverket och Sveriges Radio rätt att begära sändning av Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA). Ett varningsmeddelande sänds också i TV1, TV2 och TV4 samt återfinns på SVT text-sida 599.

Lars Ahlstrand
Räddningschef

Nyföretagandet ökar i Värmdö

Men minskar i länet

❑Nyföretagandet i Stockholms län minskar jämfört med förra året. Värmdö och Danderyds kommuner kan emellertid visa en uppgång. Under perioden 1 juli 1998 till 1 juli 1999 startades 129 nya företag i Värmdö enligt uppgifter från Jobs & Society. Stiftelsen Svenska Jobs & Society tillhör ett internationellt nätverk för aktivt stöd till utveckling av nytt företagande.

– Ökningen av invånarantalet i Värmdö är procentuellt en av de högsta i riket, det i och för sig, kan förklara det stora nyföretagandet. Det kan vara så att entreprenörsandan är extra stor hos nyinflyttade. Men vi har inte analyserat siffrorna. Tänkbara anledningar kan också vara riktade företagsmässor eller t ex komvux -satsningar på Starta eget-kurser, skisserar Lars Lidgren på Jobs & Society. Det kan också vara så att barns ordnade eller avslutade skolgång gör att kvinnor går ut på arbetsmarknaden, många t ex genom att starta eget.

Medveten komvux-satsning

– Vi har under en följd av år, sedan kunskapslyftet inleddes, medvetet satsat på Starta-eget-kurser. Intresset har varit mycket stort Vi har fått dubletterat flera av kurserna, framhållller Göran Lundgren, rektor för komvux i Värmdö. Vi har också inbjudit över 1 300 värmdöföretagare till diskussioner.

– Det är stimulerande att konstatera att nyföretagandet är så stort i Värmdö, säger kommundirektören Torbjörn Andersson. En förklaring kan vara kommunens ökade aktivitet i näringslivsfrågor. Samtidigt ska man inte övervärdera statistiken, självfallet beror nyföretagandet på kommunens stora inflyttning.

Tjänsteföretag

Patent- och Registreringsverkets lista över nyregistrerade företag i Värmdö under perioden i juli 1998 till 1 juli 1999 visar en klar övervikt på tjänsteföretag, endast ett par finns i tillverkningsbranschen.

Noteras kan att företag som startats av kvinnor mest är inriktade på löne- och ekonomikonsultation, bokföring, ekonomi, personlig utveckling, resor, friskvård, textil, konstnärlig verksamhet, städning, hemhjälp, reklam, sömnad, kläder, guidning, idékonsultation, organisationsutveckling, marknadsföring, frisör/hårvård/skönhet, konfektyr/café/restaurang/catering, konfliktlösningar, IT.

Text: BIRGIT WAHRENBERG

Sandhamns nya hotell invigt

❑I mitten av september invigdes Sandhamns Hotel & Conference. Ammi Eriksson (m), kommunalråd i Värmdö klippte bandet. Det nya hotellet har 84 rum, moderna konferenslokaler, pool och rekreationsanläggning. Hans och Lena Köhler har lett hela byggprojektet men har nu dragit sig tillbaka. Ny ensam ägare till hotellet är Hans Mellström, tidigare minoritetsägare. Han är en av grundarna till företaget WM-Data och dessutom ägare till motorbåtstillverkaren Storebro. Per Håkansson från SAS Radisson är ny VD. Skanska har varit huvudentreprenör.

T.h: Ammi Eriksson (m), kommunalråd i Värmdö håller invigningsanförande. T.v: Hans Mellström, ny ägare till Sandhamns Hotel & Conference. T.h: Hans och Lena Köhler. Bild: BW

3 723 produkter

ett ankare

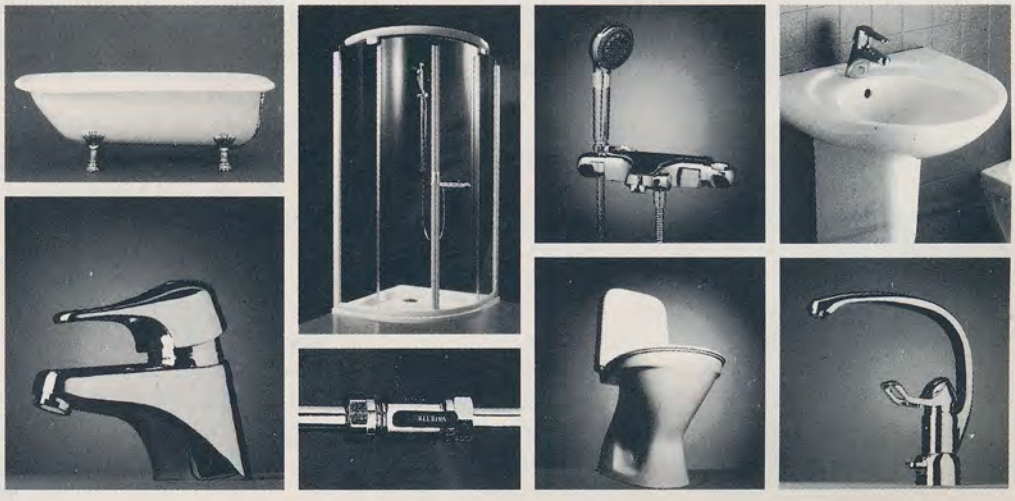

GUSTAVSBERG

Gustavsberg Försäljning AB. Box 440, 134 29 Gustavsberg. Kundtjänst Gustavsberg 08-570 391 00. Kundtjänst Vårgårda 0322-62 68 00

Grantomta Kiosk & Grill Årets företagare 1998

❑Värmdö kommun har efter förslag från Värmdö Företagarförening utsett Grantomta Kiosk & Grill till "Årets Företagare 1998" med motivering:

"Familjen Westerlund har under lång tid varit verksamma på Värmdö och har under se senaste åren gjort stora satsningar och investeringar för att utveckla företaget. Trots att familjen lidit en svår förlust under det senaste året, har man under Lena Westerlunds ledning fortsatt på den väg man redan tidigare utstakat och utvecklat Grantomta till en viktig knutpunkt på Värmdö."

Priset utdelas av kommunledningen i samband med middag.

Lena Westerlund (t.h) och Maj-Britt Pettersson driver Grantomta Kiosk & Grill.

Värmdö fortsätter växa Dubblering på 25 år

❑Värmdö fortsätter att växa. Idag är vi över 30 000 värmdöbor (29 920 den 30 juni 1999). Värmdöbefolkningen ökar för närvarande procentuellt mest i Sverige. År 1974 var vi 14 136 personer i kommunen. År 1990 var siffran 22 067 och år 1995 26 584. Befolkningen i Värmdö har dubblerats på 25 år.

Enligt en prognos på kommunens planenhet kommer värmdöbefolkningen år 2007 att vara 35 327. I likhet med tidigare prognoser påvisas en kraftig ökning i åldersklasserna 7-15 och 16-19 år. Även klasserna 65 år och äldre ökar konstant. Däremot visar prognosen på en svag utveckling i åldersklasserna 0-6 år.

Fler tonåringar och pensionärer

Vid planeringen av de kommunala veksamheterna bör man, enligt prognosmakarna, tänka på följande:

Barnomsorgen: Svaghet i prognosen. Förmodas bli fler småbarn i verkligheten än man räknat med. Bättre utredning behövs.

Grundskolan 7-15 år. Till följd av babyboomen i slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet kommer antalet elever att öka med 922 (26 procent) fram till år 2007.

Gymnasiet 16-19 år. Även denna åldersgrupp kommer att öka dramatiskt under de kommande åren. Enligt prognosen med 922 personer (76 procent) fram till år 2007.

Äldreomsorgen: Personer som är 65 år och äldre förväntas öka konstant. Enligt prognosen 4 200 äldre i Värmdö år 2007

Hästhagen rustas Nya hyresgäster i Glashuset

❑Gyllenforsen Fastigheter AB, en av de största markägarna i Värmdö med stora innehav av mark, industrilokaler och bostäder i Gustavsberg har nyligen startat en upprustning av bostadsområdet Hästhagen i Gustavsberg. Området byggdes i slutet av 1940-talet och ritades av arkitekt Olof Thunström.

– Det blir en total upprustning med bl a nytt stambye, el- och ventilation samt tapetsering, berättar bolagets förvaltare Kåre Frändh.

Han berättar också Glashuset i Gustavsbergs Hamn får flera nya hyregäster, bl a företaget Babysim med leksaker och kläder och Picks Webbdesign. Flera nya hyresgäster är i antågande.

VÄRM UPP
MED
Handöl 10
13 900:-
SKORSTENSSVEP OCH GOLVPLÅT TILLKOMMER

– en ny generation brasvärme

- Handöl 10 passar utmärkt både i hörn och mot rak vägg
- Rejält värmelagrande täljstensmagasin skapar skön eftervärme i flera timmar
- Effekt 3 – 10 kW
- Fläkt som tillval för effektivare värmespridning
- Stor lucka av gjutjärn med vackert vinklat panoramaglas
- Handöl 10 har en ren och miljövänlig förbränning
- Funktionell asklåda med lock
- Typ- och miljögodkänd

Handöl

VÄRMDÖ JÄRN & MASKIN

Mörtnäsvägen 5 • Grisslinge • Värmdö • 08-570 220 17 • 08-570 222 17

UPPLANDS SVETSSERVICE AB
Åvägen 3-5 Box 97 139 22 Värmdö
08-571 685 00
MASKINMONTAGE • MEKANISK. VERKSTAD
Vi tillverkar rostfria detaljer för båtar

Full aktivitet på nygamla Sanitet

Men oro inför år 2000

Tycker ni som jag att entusiasmen över det nya IT-samhället känns lite tjatig ibland? Personligen försöker jag skapa distans till elektronikens värld genom att med jämna mellanrum bege mig ut i verkligheten. Verkligheten kan då vara en gedigen tillverkningsindustri med anor från farfars dar.

Det finns en sån anläggning i Gustavsberg! Mitt i den centrala delen av samhället står ju den mäktiga sanitetsfabriken och mullrar, som den gjort nu i exakt 60 år. Man ber att få bocka och gratulera.

Det handlar här om ingenting mindre än kommunens största privata arbetsgivare, om Sphinx Gustavsberg, vars anställda på orten (ca 340st) för bygdens porslinstraditioner vidare.

De historiska vingslagen känns i luften när jag en morgon stiger av bussen vid Gula porten, under höstens första cirrusmoln. Men det är också lätt att koppla dit de ekonomiska realiteterna. Det var ju faktiskt på platser som Gustavsberg – och inte i någon abstrakt cybermiljö – som folk drog ihop 1900-talets bruttonationalprodukt. Det var här vårt välstånd skapades.

Och verksamheten fortsätter således. Byggkonjunkturen har slokat länge, men ändå pumpar arkitekten Olle Thunströms gamla funkisfabrik ut fler toaletter per dag (drygt 1000) än man gjort under någon tidigare epok, sextiotalets rekordår inräknade.

Om Thun-Olle kunde komma igen och återse sin skapelse så skulle han säkert gilla "mixen" innanför väggarna. De nya ägarna har bejakat modernismens krav så tillvida att man satsat på ny teknik - utan att för den skull spola ut personalen med badvattnet.

Det finns med andra ord forfarande plats för det mänskliga arbetet när toaletterna, handfaten och alla de andra badrumsaterialjerna ska gjutas, brännas, glaseras eller behandlas på annat sätt. Anmärkningsvärt ofta.

Jag konstaterar det då jag följer produktionslinjen, från ax till kaka. Från gipsavdelningen och gjuteriet, där Leif Myllymäki putsar sitt gods så noga att man undrar om det ska visas på Liljevalchs, till monteringen och avsyningen där Ann-Cathrin Nilsson står likt en tulltjänsteman och kollar alla utgående grejor.

Det är bara det att på den här kontrollpunkten måste man lyfta produkterna också, och lyfta tungt!

Men trots det mänskliga arbetsplatsinslaget så är det ändå tekniken som dominerar på fabriken . Självklart. Tekniken tar exempelvis kommandot när leran (som fortfarande kommer sjövägen till Farstaviken) bakas ihop med kvarts och fältspat till det som så småningom blir får-

Vittorio Perini:
– Gustavsberg är bra men som alla mina landsmän längtar jag till Italien. När pensionsdagen kommer så flyttar jag hem igen.

Gustavsbergsfackets skrivmaskin från 1920 med inbyggd hårddisk. Om fackets förhållande till företaget idag säger Tom Erixon, huvudskyddsombud, lakoniskt:
– Det har varit bättre.

Björn Fredblad, 25, jobbar tvåskift på det tekniskt avancerade slamhuset.
– Passar mig bra. Det krävs ju nånting av en för att man ska klara det här. Kan inte tänka mig att sitta på kontor dagarna i ände.

digt porslin. Och tekniken ser per automatik till att den helvetesheta (drygt 1200 grader) bränningen av godset sker inne i ugnarna.

Nämnas i sammanhanget bör också glasyrbesprutningen som tidigare var fabrikens kanske svettigaste syssla (inte minst under de år då jobbarna stod, nakna till midjan, och för hand sänkte ner varje toalett i ett stort bad).

Utan minsta mankemang fixas numera jobbet av roboten Orvar (han ser åtminstone ut att heta det). Som hämtad ur Star Wars rekvisitaförråd står denne plåt-niklas ståndaktigt kvar och sprutar när människorna runt omkring går och tar fikarast. Timme efter timme, dag efter dag. Någon intervju vill han inte höra talas om.

Men det finns andra som är villiga att kommunicera på denna vänliga och öppna arbetsplats. Jag åtföljs på vandringen av huvudskyddsombudet Tom Erixon och en mer hemtam ciceron kan man väl knappast ha. Med all sin erfarenhet simmar Tompa omkring bland kompisarna på golvet som fisken i vattnet, eller snarare som någon sorts blandning av coach och jourhavande kompis.

– Ja, man har ju blivit en rätt bekant figur med åren, muttrar han buttert eller om det nu är blygt. Jag har varit på fabriken i över tre decennier, sen 1966. Min fru Kerstin är anställd här liksom Janne, min son.

– Och farsan började redan 1949 – alltså när badkarsfabriken var ny och KF rekryterade för fullt. Vi kom flyttande från Dalarna och föll självklart för dom fina moderna lägenheterna uppe i Hästhagen. Numera känner jag mig som urinvånare.

Väldigt många inne på VVS verkar göra det. Nostalgin flödar och det känns som om den "farfar" jag nämnde inledningsvis hoppar fram ur väggen och hoar när jag ramlar på såna som Ronny Hellberg, Allan Bergqvist och Ulla Persson, en gång mina kamrater på Kvarnbergsskolan. Ulla jobbar på personalkontoret och förbereder en fest till sjöss för alla som i likhet med henne själv arbetat 40 år på fabriken (ja, även 25-åringarna bjuds in). Den långa anställningstiden får henne nästan att be om ursäkt:

– Ja, tänka sig att man varit här ända sen 1959. Men det var ju det naturliga förr i tiden. Man gick hit för trygghetens skull direkt efter plugget Jag följde bara traditionen.

En hel radda fabriksarbetare hänvisar på ett eller annat sätt till denna tradition. Det låter naturligt för det mesta, men också lite konstigt ibland eftersom flera av "traditionalisterna" bevisligen är födda utomlands - som exempelvis Tuomi Väliharju och Vittorrio Perini. Den förre minns med vemod i rösten gamla Gustavsberg och hur forna tiders chefer kom ner på golvet och pratade med sina anställda, som jämlikar emellan.

– Så är det inte idag?

– Nej, satan heller.

Vittorios känslor för traditionen är dock av lite annat slag. När han blickar tillbaka så minns han kamratskapet, men framför allt då sammanhållningen i den stora italienska kolonin som kom efter kriget. Den kolonin är idag borta med vinden. Endast Vittorrio och en handfull till jobbar kvar på bruket. Och bor kvar, ska man väl tillägga.

– Ja när vi italienare blir pensionärer så flyttar vi tillbaka igen. Det är bara så. Borta är bra men hemma är ändå bäst.

Detta angående konventioner och invanda mönster på nygamla Sanitet.

Hanne Åberg:
– Det är helt okej att jobba i industrin. Jag ringde flera gånger för att få komma på anställningsintervju.

Allan Bergqvist, 57, började tillsammans med tvillingbrorsan Royner på fabriken 1958. Nu bär de ensamma upp transportavdelningen.
– Mycket är sig likt: Fortfarande kör vi och tippar trasigt porslin på Tippen bortanför Farsta - och gör våra jourpass hos brandkåren. Brorsan är förresten ute på en släckning nu.

Men här i produktionens mitt finns också (lyckligtvis, höll jag på att skriva) ett nytt framväxande släkte som talar i ett annat tempus . Ta bara Björn Fredblad och Hanne Åberg, två juniorer vars optimistiska syn på industriarbetet sannerligen avviker från det man vanligtvis hör från den sk MTV-generationens förespråkare. Både Björn (som jobbar på slamhuset och som stolt visar upp de tekniska innovationerna där) och Hanne som man hittar på monteringen, påpekar att de har valt sina jobb själva. De är alltså inte insparkade på fabriken i panik av någon arbetsförmedlare.

– Nej, säger Hanne, jag ringde och försökte få jobb här fyra gånger, tjatade verkligen. Och till slut lyckades det. Jag ville hit, trots att mina föräldrar varnade mig, och nu är jag här och stortrivs. Jag tycker man måste se framåt.

Ja, låt oss avslutningsvis se framåt och då anlägga ett annat perspektiv. Jag vore ju en usel journalist om jag inte också rappor-

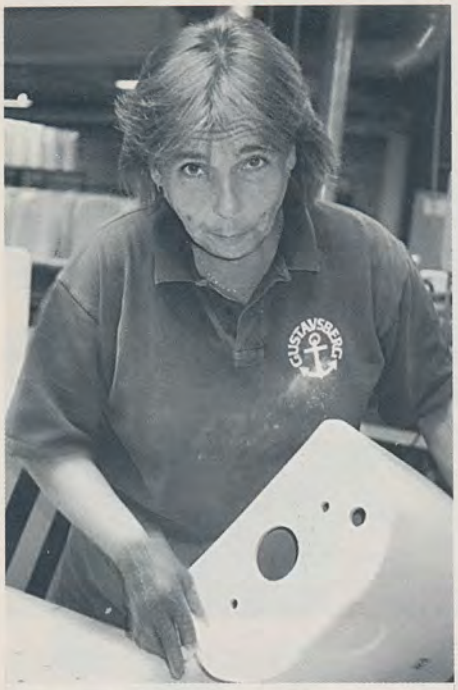

Vid avsyningen står Ann-Cathrin Nilsson som en tullkontrollant och lyfter allt utgående gods på starka armar. – Jag har räknat ut att det blir fem ton om dan.

På gipsavdelningen arbetar Klas Forsstrand från Vasa i Finland, en man vars liv verkar gå helt i vitt. – Ja, tidigare körde jag mjölk på Arla.

Konsthanverk. Gjutaren Leif Myllymäki putsar sitt gods så noga att det skulle kunna ställas ut på Liljevalchs.

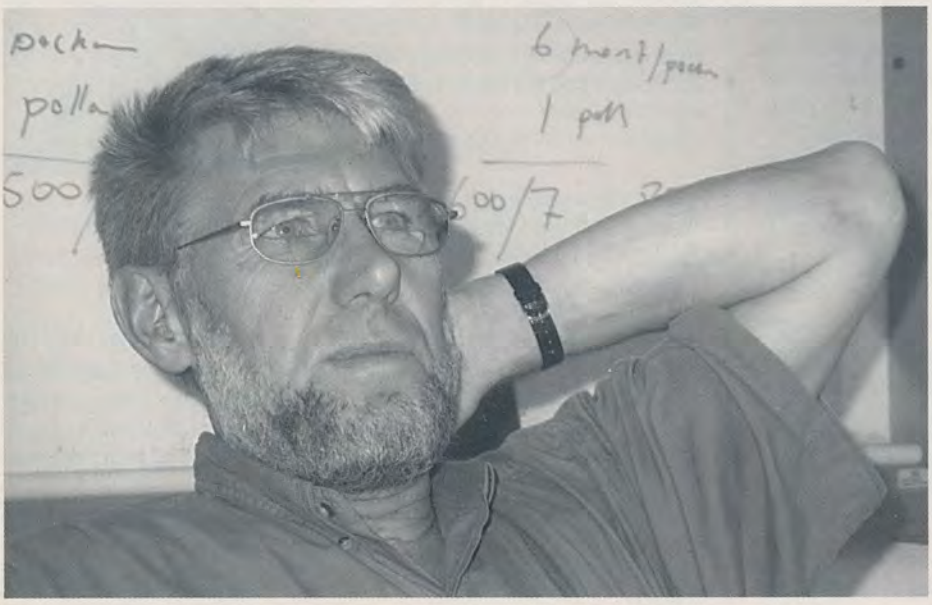

Håkan Bergström, personalchef och talesman för holländska Sphinx: – Jag är övertygad om att sanitetsfabriken kommer att finnas kvar i framtiden. Men vi måste öka lönsamheten så investerarna får rimlig utdelning.

terade om den avgörande fråga som just nu diskuteras inne på Gustavberg, vid sidan av alla minnen, drömmar och historier från fornstora dar.

Hösten 1999 är – det kan man inte komma förbi – en aning orolig. Den är orolig av den enkla anledningen att fabriken åter ska byta ägare efter det att ett beslut har fattats i något okänt styrelserum.

Det började i somras då det finska företaget Sanitec överraskande deklarerade att man vill köpa koncernen Sphinx Gustavsberg. Det holländska företaget svarade, än mer överraskande, att man gärna vi!le sälja.

EU-kommissionen meddelade dock invändningar och det av konkurrensskäl. Den finska sanitetsjätten skulle (med varumärken som IFO, IDO och Gustavsberg) genom köpet nära nog få monopol på framförallt den skandinaviska marknaden.

Men en affär blir det ändå i någon form. Intensiva förhandlingar pågår mellan parterna och senast den 9 december kommer det besked.

Ja, vad blir det för besked? Nedläggning (det är knappt jag vågar bokstavera ordet), expansion, eller kanske rent av en tredje intressent som hoppar in som gubben i lådan?

När jag sätter mig ner med Håkan Bergström, personalchef och talesman för Sphinx Gustavsberg, så är denne värmlänning i förskingringen (sen många år bosatt vid Hemmesta) orubblig i sin uppfattning. Verksamheten på fabriken kommer att fortsätta.

– Men det är då nödvändigt att vi anstränger oss mer, säger han. Vi måste spara ytterligare och samtidigt expandera så vi får upp vinsten till rimliga nivåer. Jag vill inte nämna några siffror men det har varit för dåligt hittills. Just nu ser efterfrågan lite bättre ut. Konjunkturen håller på att repa sig.

När jag undrar om inte aktieägarna – ja, aktieägarna överhuvudtaget – kräver orimligt stor utdelning i vår tid så viftar Håkan Bergström bort den invändningen.

– Investerarna har rätt att få utdelning på sina insatser. Annars satsar dom inte på oss i framtiden. Såna är villkoren och det måste vi rätta oss efter. Det är vår livsluft.

Bara att hoppas då, att livsluften räcker så att alla inblandade kan forsätta andas. Det vore ju katastrofalt för oss industrialister om bruksmetropolen Gustavsberg släcktes ner till något slags arbetets museum.

Låt vara med inbyggt köpcentrum och egen hemsida på Internet.

Text & foto: JAN FOGELBÄCK
jan.fogelback@telia.com

Brott ska inte löna sig

❑Försvåra brottsliga handlingar, öka risken för upptäckt och begränsa lönsamheten med brott. Det är huvudingredienserna i allt brottsförebyggande arbete, sade Bengt Friih, när han gästade Värmdö kommunfullmäktige Värmdö i september.

Bengt Friih har ett förflutet som polismästare i Nacka och har i många år arbetat med brottsprevension. Han var inbjuden för att berätta om lokalt brottsförebyggande arbete. Kommunen planerar nämligen att inrätta ett Brottsförebyggande råd, en fråga som för närvarande utreds av kultur- och fritidsnämnden.

Redan i planeringen

–Varje kommun behöver ett brottsförebyggande råd, underströk han bland annat i sitt anförande. För honom var exempelvis stadsarkitekten en av kommunens viktigaste personer eftersom det ofta handlar om att bygga bort utsatta platser och miljöer. Med ljus och uppsikt, kan många brott enkelt förhindras, blev budskapet som förstärktes med några illustrationer från andra kommuner. Mycket kan alltså göras redan i planeringen om man också lägger ett brottsförebyggande perspektiv i den.

Lokalt råd

Att förhindra och förebygga brott är allas ansvar. Inte bara polisens. Det är därför en viktig kommunledningsfråga att stimulera det arbetet. Ett bra sätt är att inrätta ett lokalt brottsförebyggande råd. Ett sådant

Närpolisen i Värmdö arbetar bl a med grannsamverkan.
Bild: BW

kan spela en mycket viktig roll och utgöra en naturlig hemvist och kontaktpunkt för alla enskilda, företag, föreningar och organisationer som vill göra en insats. Bland rådets uppgifter kan nämnas:

- Anta ett brottsförebyggande program med såväl långsiktiga som kortsiktiga mål och åtgärder.
- Upprätta konkreta handlingsplaner i syfte att bland annat minska nyrekryteringen till kriminella livsstilar, minska tillfällighetsbrotten och misnka återfallsbrottsligheten.
- Ansvara för samordningen av olika åtgärder och snabbt förmedla information om behovet av olika insatser mellan förvaltningar och organ.
- Följa upp och utvärdera de åtgärder som vidtas i det brottsförebyggande arbetet.

BOJ
BROTTSOFFERJOURERNAS RIKSFÖRBUND
Brottsofferjouren erbjuder
- någon att tala med
- råd och stöd
- kontakt med myndigheter och försäkringsbolag
- stöd i samband med rättegång
- annan hjälp du behöver.

Nacka-Tyresö-Värmdö Brottsofferjour
Telefon: 466 91 66

Nu med 40-års erfarenhet
Vi tömmer din avloppstank och slamavskiljare på VÄRMDÖ
CIJA TANK AB
JOUR DYGNET RUNT
08 - 715 01 30
- SLAMSUGNING - AVLOPPSTANKAR, AVSKILJARE
- AVLOPPSSPOLNING - RENSNING AV STOPP
- VILLA OLJETANK RENGÖRINGAR - BESIKTNING
- VATTENLEVERANSER - TILL POOL OCH BRUNN
- RENGÖRING - DRICKSVATTENBRUNNAR
ORIGINALET 1958 SEDAN
E-post: order@cija.se info@cija.se hemsida: www.cija.se

Från Bolagsboden till Robin Hood

I dag sörjer vi Lugnetbor över att vår närbutik skall läggas ner och vi frågar oss varför en välskött och välbesökt konsumbutik måste försvinna. Detta är förvisso inte en butik där vi bara köper mjölk och aftontidning,vårt "gröna konsum" är viktig i vår vardag och hur många småbutiker i landet har ett så betryggande kundunderlag. Jag tror och många med mig anser(se listorna på Lugnetkonsums anslagstavla)att med god vilja, bra personal och driftig ledning skulle vårt konsum verkat länge än utan att fresta på Gustavsbergs Konsumentförenings ekonomi.

Vi har fått vänja oss vid butiksnedläggningar. En gång hade vi en butik i varje väderstreck i Gustavsberg.

Den första som fick stryka på foten för Domus 1964, var Konsumettan och den smärtsammaste nedläggningen var Hästhagens Konsum för några år sen. Butiken var viktig för livskvaliten i området och betydde väldigt mycket för Gustavsgårdens hyresgäster.

Får jag önska något inför sekelskiftet,så skulle det vara en subventionerad kioskrörelse i varje äldreboende på Värmdö.

På tal om Konsumettan, den är nu åter föremål för förvandling. En gång skänkt av brukspatron Wilhelm Odelberg till Bolagsboden 1889. En affär för brukets anställda efter närmast kooperativa principer, dock med ett mycket viktigt undantag, här var det inte fråga om kontanthandel, allt skulle skrivas in i bok och dras på avlöningen. Brukspatron höll med lokaler helt gratis och affärerna gick lysande.Kunderna fick "procent" på under året inköpta varor och om den berättas att den kunde variera mellan 6- 17 procent och blev en guldkant på tillvaron för många. Kreditsystemet hade ibland svåra konsekvenser i synnerhet för änkor och stora familjer och skulderna ärvdes av nästa generation.

När fackförenigen bildades 1919 drog brukspatron in stödet till Bolagsboden och de vakna gustavsbergarna startade en kooperativ affär i huset. Lokalerna fick hyras av fabriken och så föddes Konsumettan. Huset förvärvades 1937, en kort tid före KF:s inköp av hela bruket med fabrik och egendomar.

Bolagsboden, eller Gustavsbergs arbetares inköpsförening bildades under brukspatron Godenius tid 1838 och varade till 1919. Den sista föreståndaren var Fredrik Hultman, som ledde verksamheten från 1881, men vägrade bli chef för en konsumbutik 1919 och öppnade egen butik i Ebbalund.

Under Fredrik Hultmans chefstid 1905 kom en 15-årig, spenslig yngling till Bolagsboden som "lilldräng". Han hette Henning Danielsson och skulle snart stiga i graderna i affären och han visade sig så småningom ha litterära talanger och blev bl.a skapare till den populära visan "Bagarns träsk". Danielsson berättar i tidn. Gustavsbergaren 1957:

– Det var sommar, en vacker dag omkring 1905. Kolångaren har kommit och förtöjt vid kajen. Det rasslar och skramlar, svettiga och sotiga karlar tömmer kolen i de väntande hästkärrorna och koldammet står i högan sky. Den prydliga Gustafsberg VII, som ligger strax intill tutar nervöst första gång en kvart före avgångstid. Styrman Karlsson lämnar ut en låda med välbekant utseende och Johansson på Värdshuset lastar varor till Bolagsboden på sin vagn.

– Vid varma rännan ligger Diana, från vars innandömen lasset av lera eller flinta makligt kärras ut till kajen på en smal,vinglande landgång. På sätet framför Nedre stenhuset sitter några fruntimmer uppradade och diskuterar det lilla som händer och sker. En oxfora masar iväg till någon utäga. Trollsländorna pilar blixtsnabbt över vegetationen i Bagarns träsk. Brukspatron kommer i gula korgvagnen med Karlsson i livré på kuskbocken. Ett par fruar i långa, svepande kjolar stannar och niger djupt och underdånigt för högsta instansen i Gustavsberg. En vanlig bild från den gamla goda tiden då klasskillnaden var mera markerad än nu och det var den bild som först mötte mig i Gustavsberg.

– Jag hade nyligen kommit hit som "sista man i Bolagsboden".

Jag var alltså boddräng, samhället verkade trevligt och gustavsbergarna var vänliga och gladlynta, jag trivdes här från första stund. Arbetet var ansträngande, det hade chefen varnat mig för, han tyckte att jag var något klen. Men jag var van att ta i och mjölsäckar, silltunnor och sirapsfat kom dit dom skulle med något bistånd av Andersson, äldste man,som också i övrigt ofta hjälpte mig med råd och dåd.

– Men nog blev jag väldigt glad och överraskad när chefen, Hultman, en dag erbjöd mig att bli expedit. Min hemliga dröm att få stå bakom disken blev ju plötsligt en verklighet. Så anspråklös var man på den tiden. Det blev att tvärt sätta sig in i den nya värdigheten,pennan bakom örat, snuskaggen stod under disken och strutar vred jag elegantare än de andra. Flera sorters sill stod i tunnor märkta med olika bokstäver, angivande pris och kvalitet.

Och vilken sill – sådan sill finns inte mera att få för pengar och den inlagda gurkan i tunnan bredvid hade en vällukt som jag aldrig glömmer.

– Jag visste var de större lådorna fanns (jag hade själv fyllt på dem) men alla de hundratals smålådorna i flera meter långa rader från golv till tak fordrade nästan ett sjätte sinne för att ögonblickligen finna den rätta när det var bråtт.

Med lite övning och hyggliga kamraters hjälp var man snart inne i rutinerna. Räkning och skrivning erbjöd inga svårigheter och jag klarade mina kunder lika bra som de äldre, vana expediterna. Jag var fortfarande "sista man", men nu bland bodherrarna. Benämningen var kanske någon sorts överskylande gest, det gängse begreppet var bodknodd. Det hade dålig klang och var nästan ett skällsord.

– Det kunde bli lite farligt ibland eftersom det inte fanns några "turbrickor" och "tur" behövdes ibland i synnerhet vid köttdagar och vid "första uttaget". Ingen realisation i världen kunde åstadkomma det kaos som "uttaget" skapade.

– Alla uppköp skrevs på bok och reglerades vid avlöningen i fabriken. Summan måste hållas inom vissa gränser, om man skulle få några kontanter att röra sig med. Därav följde att man inskränkte köpen till det minsta möjliga de sista dagarna i månaden.

Konsekvensen blev att förråden var så gott som tömda hos många familjer.

Men första vardagen i månaden var en klang och jubeldag då var boken som ny igen och gustavsbergarna var optimister och skrev alnslånga listor, tog ett par stora korgar på skottkärran och gav sig iväg till Bolagsbon i god tid.

Butiken öppnade en timme tidigare sådana dagar och vi bakom disken var beredda på invasionen. De första kunderna stod på trappan utanför dörrarna och de övriga i en kompakt massa på planen framför. Att bilda kö struntade man i, man chansa på tur istället.

– Klockan slog och en av oss öppnade dörrarna och räddade sig med ett vigt hopp tillbaka över disken. Det verkar överdrivet men det var som en stormflod som spränger fördämningarna. De första i klungor tumlade in, skratt och skrik när en del i ivern fastnade i dörröppningen med korgarna högt över huvudet i trängseln. Fyra biträden och chefen är redan igång med listor, de flesta med kanske ett trettiotal varor. Men undan går det, inga resonemang, allt står på listan. Det är blott att plocka fram och pricka av, priset fick räknas ut i huvudet mest, vågar som räknade fanns ej och inte heller paketerade varor.
Stämningen var glad och livlig ännu vid elvatiden på f.m. frånsett någon skärmytsling och orättvisa i expedieringen.
Orättvisor kunde nog ej undvikas i denna förskräckliga röra, inte ens kunderna själva visste vem som var först när man väntat i flera timmar!

Och så var ju Gustavsberg känt för sina vackra flickor och en sådan kunde lätt slinka emellan, biträdena var ju inte mer än människor.

Vid lunchdags försvann omärkligt ett och annat biträde och stämningen började att sjunka betydligt. Framför disken var det fortfarande fullsatt och väntetiden var nog ännu minst ett par timmar. Man undrade inte på att folk tröttnade och blev otåliga. Eftermiddagen blev "surare" ju längre den led. Kunderna ledsnade och expediterna slappnade av i tjatet och det hopplösa arbetet.
När vi stängde efter sista kunden vid halv åttatiden på kvällen var vi så passa slut att vi knappt orkade äta.Vi bara längtade efter att få sova. Jag tror inte att jag har varit tröttare efter en fältmarsch. Man tog förstrött emot den näve cigarrer som chefen delade ut, som en uppmuntran efter en besvärlig och arbetsam dag. Nu var det en hel månad tills nästa "uttag".

Ja så livfullt berättar Danielsson om den första vardagen i månaden då gustavsbergarna åter kunde använda sin "bok" för nya varor till det egna tömda skafferiet. Det fanns säkert familjer, som hade bättre ordning på ekonomin och kunde vänta till lugnare tider i Bolagsbon, men det var tillräckligt många med tomt i förråden för att det skulle bli rusning i affären och en jäktig dag för "bodherrarna".

Bolagsboden fick ge plats åt Konsumettan 1919, som höll ställningarna till 1964 då Domus öppnade och gjorde den överflödig. Nu får vårt kära Domus stryka på foten för nya Robin Hood. Namnet gör mig förvirrad. Vad har denne gamle äventyrare, med sin våldsmentalitet, att göra med våra dagligvaror.

Text: EDLA SOFIA ARVIDSSON

Nu har Domus bytt namn till Robin Hood och flaggar glatt för sin lågprisprofil och väntar nya framgångar under tjugohundratalet.

När den unge Danielsson kom till Gustavsberg 1905 för att bli lilldräng i Bolagsboden, byggdes kyrkan på kullen mitt emot, mellan de två hyreskasernerna Statbyggningen och Ekensberg. Kyrkan stod färdig 1906 och först då flyttade de sista hyresgästerna från sina hem och husen revs. Han nämner inte kyrkobygget men han hade hade jobbbigt nog med att öva sig för sitt nya yrke. Lilldrängen hade nått sina drömmars mål och avancerat till bodbiträde.

Bild: Gustavsbergs Porslinsmuseum

Foto från 30-talet när Konsumettan ännu hade ingång mitt på fasaden och "tygbon" kunde nås från östra gaveln. I den gamla kära huset Bleket fanns snickarmästare Lorang med sin verkstad på undervåningen. Bostaden låg i våningen över och allra överst bodde den skicklige porslinsmålaren Arvid Bergström. I fonden ligger huset, som allmänt kallades Folkan. Bleket brann 1981 och Folkan revs 1960 för att lämna plats åt centrumbygget.

Bild. Gustavsbergs Konsumnetförening

Miljöinformation som sommarjobb

❑Ett perfekt och lärorikt sommarjobb. Det tycker Emil Sundström och Linus Gyllemalm, två av 16 värmdöungdomar som under sin sommarpraktik i år fick vara miljöinformatörer vid kommunens återvinningsstationer och återvinningscentraler.

– Det var ett självklart alternativ för just oss, säger de. Vi ska börja första året på gymnasiets naturvetenskapliga program i höst.

Kretsloppssamhället

Gatukontorets renhållningsavdelning hörsammade kommunens uppmaning om att ordna praktikplatser sommaren 1999 för arbetslösa ungdomar i åldern 16-18 år

– Syftet med att satsa på miljöinformatörer var, förutom att ge ungdomarna meningsfull sysselsättning, få ut information till allmänhet om bl a kretsloppssamhället, återvinning, återanvändning, kompostering, berättar Värmdös renhållningschef Leif Lundin. Dessutom fick några av ungdomarna till uppgift att ordna utställningen om den nya avfallsplanen som ska remissbehandlas.

Miljöinformation lämnades vid återvinningscentraler i Hemmesta, Kovik, Brunn och Djurö samt vid återvinningsstationerna i Gustavsberg.

– Folk kommer med sina sopor och frågar var det ena och andra ska kastas. Det är en vanlig fråga.Vi informerar också om sortering, återvinning och kompostering. En del plockar med sig olika informationsbroschyrer som vi fått från gatukontoret, berättar Emil Sundström och Linus Gyllemalm när Värmdö tidning träffade dem vid återvinningsstationen på Domusparkeringen i Gustavsberg i somras.

–Vi för också statistik över hur många som kommer och ställer frågor och vad några utvalda besökare tycker om återvinning och sophantering i Värmdö kommun. Renhållningsavdelningen har nu sammanställt svaren på frågorna.

Fr v: Emil Sundström och Linus Gyllemalm, två av 16 värmdöungdomar, som hade sommarpraktik som miljöinformatörer hos renhållningsavdelningen i Värmdö.

Utbildning

Sommarpraktikanterna arbetade i två grupper under treveckorsperioder. Praktiken inleddes med introduktion och utbildning på gatukontoret.

Kommunens arbetsmarknadsenhet har hittills fått öronmärkta pengar från arbetsförmedlingen för att inom den kommunala verksamheten ordna sommarpraktik åt arbetslösa ungdomar i åldern 16-18 år. Lönen till sommarjobben är 35 kr per timme plus semesterersättning. Under sommaren 1999 ordnades sommarpraktik åt cirka 140 värmdöungdomar. Det var skiftande arbetsuppgifter, inom förskola, äldreomsorg, Sandhamns Museum, Värmdö Bygdegård, Café Kyrkstallet, vattenmätaravläsning och gatumusikant, bara för att nämna några jobb.

Här är några av svaren på renhållningsavdelningens enkätundersökning:

Text & Bild: BIRGIT WAHRENBERG

Hur tycker du att sophanteringen och förpackningsinsamlingen fungerar i Värmdö? (353 svar)

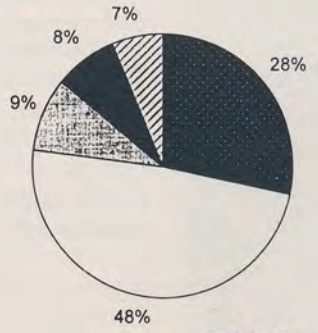

Hur tycker du att sophämtningen av hushållssopor fungerar i Värmdö? (353 svar)

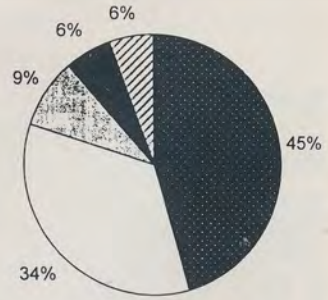

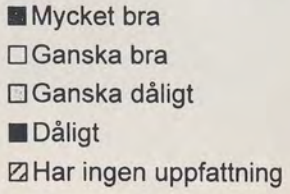

VÄRMDÖ KOMMUN

MILJÖBELÖNING

Värmdö kommun delar ut miljöbelöning på 10 000 kronor för 1999

VILKA KAN FÅ MILJÖBELÖNING?

Kommunens miljöbelöning delas ut till enskilda eller grupper som genom sin insats och arbete verkar för en god miljö. Som grund gäller att arbetet skall vara ideellt.

ANSÖKAN

Ansökan skall har inkommit till Värmdö kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, **senast den 31 oktober 1999.**

Sökanden anger såväl som egen som föreslagen stipendiats namn, adress och telefonnummer. Till ansökan bifogas en utförlig beskrivning och motivering varför just föreslagen stipendiat skall erhålla kommunens miljöbelöning. Det går även bra att själv söka belöningen.

Ansökan sänds till: Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Värmdö kommun, 134 81 Gustavsberg.

Ny "skitbra" plan för avfallshantering

❑I förslaget till avfallsplan som Värmdö kommun nyligen presenterat gäller bl a följande nya förutsättningar:

- Producentansvaret utökas.
- Krav på utsortering av brännbart avfall och förbud mot att deponera detta från år 2002.
- Kommunalt utökat ansvar för annat avfall än farligt avfall upphör år 2000
- Deponiskatt införs

I ett åtgärdsprogram presenteras hur målen ska uppnås.

Avfallsplanen är ett viktigt hjälpmedel för att kunna hantera avfallet på ett effektivt och miljöriktigt sätt i kommunen.

Den nuvarande avfallsplanen gäller det här året ut och ska alltså justeras utifrån de nya förutsättningarna och innehålla uppgifter om avfall i kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet.

Den nya avfallsplanens mål i korthet:

Hela kommunen

- Mängden avfall som inte går till återanvändning eller återvinning ska minska. **Åtgärder:** Informera om källsortering för hushåll, företag m fl för att få bort material som kan återanvändas eller återvinnas. Kommunens egna verksamheter ska verka som föredöme.
- Inget organiskt avfall får deponeras efter år 2005. **Åtgärder:** Möjligheterna till separat insamling- och behandlingssystem utreds. Genom bl a informationskampanjer ska t ex bostadsrättsföreningar och restauranger inspireras till att kompostera det organiska avfallet.
- Inget brännbart avfall får deponeras efter år 2002. **Åtgärd:** Kommunen ska i samarbete med sina entreprenörer verka för att brännbart avfall källsorteras eller sorteras centralt.
- Alla hushåll och verksamheter ska ha tillgång till den teknik och information som krävs för att sortera avfallet. **Åtgärder:** Företagen informeras om att de kan få fastighetsnära insamling av förpackningar eller lämna kostnadsfritt. Sommarpraktikanter anlitas som miljöinformatörer. Allmän information om bl a vattnets och sopornas väg i samhället delas ut till alla permanent- och fritidsboende i Värmdö.
- Kommunen ska senast år 2005 ha arbetat in det tidigare underskottet utan ytterligare kraftiga taxehöjningar. **Åtgärd:** Den fasta delen av taxan höjs år 2000 medan den rörliga delen är oförändrad.

Fastlandet

- Insamlingssystemet för hushållen förbättras. **Åtgärd:** Fler uppsamlingsplatser görs i ordning.
- Alternativa insamlingssätt på återvinningscentralerna för företagen utreds.
- Nedskräpningen, speciellt vid insamlingsplatser, minskas. **Åtgärd:** Förpackningsinsamlingens åtgärdspro gram skall efterföljas, bättre information, mer flexibla system.

Skärgården

- Mängden avfall som transporteras från skärgården till fastlandet minskas genom ökat lokalt omhändertagande. **Åtgärd:** Förutsättningarna för bioligisk behandling utreds, eventuellt med efterföljande försök på någon ö. Latrinet tas om hand lokalt genom kompostering.
- Förpackningsinsamlingen förbättras. **Åtgärd:** Avtal med förpackningsinsamlingen om permanent insamling på vissa öar.

Rörliga friluftslivet

- Bättre kontroll på kommunens sopmajor. **Åtgärder:** Arrende- och skötselavtal upprättas. Bättre tömningsintervaller. Öka det lokala omhändertagandet av latrin från sopmajor. Hämtning av latrintunnor från sopmajor upphör. Latrinet ska istället komposteras i anslutning till sopmajorna.

Park- och trägårdsavfall

- Fortsatt flisning, kompostering och utnyttjande av park- och trädgårdsavfall.

Bygg- och rivningsavfall

- Deponering av bygg- och rivningsavfall ska minska. **Åtgärd:** Kommunen ökar sitt engagemang genom bl a information och rådgivning. Återanvändningen av bygg- och rivningsavfall ska främjas. Starta sekondhandmarknad för bygg- och rivningsavfall som ett arbetsmarknadsprojekt
- Minska mängden farliga ämnen i bygg- och rivningsavfallet. **Åtgärder:** Informera om rivningsplaner behövs för vissa byggnader. Utsortering av miljöfarligt avfall genom t ex miljöbesiktningar.

Kommunalt avloppsvatten

- Ingen slam ska deponeras efter år 2005. **Åtgärd:**Alternativa lösningar utreds.
- Avloppsvattnet ska i större utsträckning nyttiggöras. **Åtgärd:** Fortsatt slamsamråd med jordbrukare.

Branschspecifikt industriavfall

- Kommunens insyn i företagens avfallshantering utökas. **Åtgärder:** Inventering av verksamhetsavfallet, fortsatt information.
- Avfall som kan återanvändas eller återvinnas ska inte deponeras. **Åtgärd:** Avfallsrådgivning till industrier och företag för att göra företagen medveten om bl a de ekonomiska vinster som kan göras om avfallshanteringen ses över.

Farligt avfall

- Farligt avfall från hushåll ska samlas in på ett säkert sätt. **Åtgärd:** Alternativa och bättre lösningar utreds, kampanjdag, utökad information.
- Farligt avfall från verksamheter lämnas till godkänd behandling. **Åtgärd**: Skärpt tillsyn och ökad information om godkända transportörer.
- Förbättrad hantering av det insamlade farliga avfallet i skärgården. **Åtgärd:** Alternativa hanteringslösningar, information.

Avfallsplanen har nyligen varit utställd och ute på remiss. Under hösten ska planen behandlas i gatu- och räddningsnämnden och i december är det tänkt att kommunfullmäktige skall anta den.

Upplysningar lämnas av gatukontorets renhållningsavdelningen, 570 381 00. Internet:www.varmdo.se

Slamsugning & Högtrycksspolning

MILJÖ VISION

Anlita ett Värmdöföretag!

Ring 570 300 14 • Jour dygnet runt

VÄRMDÖ FÖRETAGARFÖRENING

Överiktsplanejobbet:

Det finns ett behov hos människor att prata med kommunfolk

Samrådsmöte i Munkmoraskolan, Gustavsberg. Planarkitekt Ylva Björkholm reder ut en del frågor tillsammans med fr.v: kommundirektören Torbjörn Andersson och planeringschefen Peter Wester.

❑Under sommaren har värmdöhushållen fått hem beskrivningar, kartor och tankegångar om sin egen kommundels framtid, Det handlar om Värmdös översiktsplanearbete som nu är inne i en intensiv fas.

Sommaren har också inneburit en rad samrådsmöten med företrädare för Värmdö kommun och intresserade kommunmedborgare med två möten per kommundel på fastlandet. Skärgårdsborna kunde dryfta sina frågor redan förra hösten och i våras.

– De flitigaste mötesdeltagare var Ingarö- och Stavsnäsborna, berättar planarkitekt Ylva Björkholm på kommunens planenhet, som håller i arbetet med översiktsplanen Hon också berättar mötesdeltagarna i snitt var medelålders, inga direkt gamla och riktigt unga.

Hur ska Hemmesta Centrum bli vackrare?

Ylva Björkholm summerar de vanligaste frågorna så här:

Stavsnäs: Utvecklingen av Stavsnäs Vinterhamn, parkeringsfrågor, vattenförsörjning, grönområden.

Djurö: Vattenförsörjning, grönområden, gång- och cykelväg Djurhamn.

Brunn, Ingarö: Trafik, hastighetsbegränsning, problem med hela Brunns Centrum, offentlig service.

Hemmesta: Hur Hemmesta Centrum ska bli bättre och vackrare, trafiken, genomfart, nya bostäder.

Gustavsberg: Ungdomsbostäder, kulturmiljöer, fjärrvärme, fabriksområdet, centrumfrågan, omvandling av fritidshus till permanenthus.

– Materialet som vi skickat ut till de boende har överlag bemötts positivt. Deltagarna har varit engagerade. Det finns ett behov hos folk att prata med representanter för kommunen. På mötena har vi fått en hel rad konkreta förslag.

–Vi vill också att någon form av referensgrupper bildas i kommundelarna. Grupperna ska fungera som bollplank mellan kommunen och de boende i det fortsatta planarbetet.

Under hösten ska planenheten sammanställa alla synpunkter som inkommit. Dessa ska ligga till grund för politikernas direktiv för det fortsatta arbetet.

– Därefter utarbetar vi ett nytt planförslag som skall ut på en ytterligare remissomgång. I bäst fall nästa sommar. Det slutliga överisktplaneförslaget beräknas ligga på kommunfullmäktiges bord för antagande år 2001.

Text och Bild: BIRGIT WAHRENBERG

Det är vi som gör byggjobbet!

BMS

BYGG • MÄSTAR • SERVICE

25 år i branschen

RING 08•571 629 74

Värmdövik
Nattviolsvägen

För Dig som vill ha det lilla extra!
Vi har ett fåtal hus kvar på Nattviolsvägen där vi bygger 19 fristående villor med äganderätt.
Husen har en mycket annorlunda arkitektur med 5 m i rumshöjd i vardagsrummet och ett stort glasat burspråk. De 149 kvm erbjuder ljus öppen planlösning med möjlighet till 3-6 sovrum.
Det är hög invändig standard. I priset ingår finplanerad tomt, garage, carport, förråd, lagfart, byggnadskreditiv och pantbrev.
Tomterna är 843-1268 kvm. Några ligger med utsikt över Ålstäksviken. Samfälligheten i området har egen båtklubb. I området finns daghem och det nära till skola och kommunikationer.
Pris: 2,3 – 2,8 miljoner. Mkt bra lån.
Välkommen till vårt visningshus på Nattviolsvägen 2.
Visning enl överenskommelse.

Värmdövik
Hagaberg
4 byggklara villatomter.
Köparen väljer typ av hus och leverantör.
Från 519 kvm till 646 kvm. V/A och el är betalt till tomtgräns. Samtliga tomter gränsar till allmänning. Nära daghem, skola och kommunikationer.
Pris från 450.000:-.
Adress: Hjortronmossevägen se skyltar på tomterna.
Se telkarta 39.C4. Skyltat från Stavsnäsvägen
Visning enl överenskommelse.

Hus att trivas i

Du välkommen att kontakta
Eva Rundqvist,
JM Byggnads AB, Box 27319,
102 54 Stockholm.
Telefon: 08-782 87 92,
fax: 08-660 37 39 eller
e-post: eva.rundqvist@jm.se.

Värmdövik
Hagaberg

Nu säljer vi visningshuset
3-4 rok, 100 kvm i ett plan med ljus öppen planlösning och 2,70 i takhöjd. Härligt kök med burspråk. Stort vardagsrum med utgång till uteplats.
2-3 sovrum, klädkammare och hall med klinkergolv. Tvättstuga med groventré och helkaklat badrum med klinker på golv. Garage och förråd vid huset och färdig planerad tomt. I priset ingår byggkreditiv, pantbrev och lagfart. Med möjlighet till snar inflyttning.
Pris: 1.895.000:-.
Visas efter överenskommelse.
Adress: Hjortronmossevägen 21. Se telkarta 39.C4.
Skyltat från Stavsnäsvägen

Gustavsberg
Brf Slottsgläntan–Farsta Slottsvik

I Brf Slottsgläntan bygger vi 45 bostäder med annorlunda akitektur i ett naturskönt område nära Farstaviken. Vi säljer nu sista lägenheterna!
Två familjsvilla "Kub" med 2 rok i bottenplan och 3 rok på övre plan med tornrum (atelje). Hög invändigstandard. Båda lägenheterna har egen täppa med uteplats och carport med förråd vid huset.
Insats från 550 000 kr, månavg från 2 911 kr
Visning efter överenskommelse.
Adress: Hjalmar Olssons v, se skyltar från Gustavsbergsvägen.

Värmdö kommun växer så det knakar!

Antalet innevånare har nu passerat 30 000 st och inflyttningen, framför allt till tidigare sommarhusområden, fortsätter oförminskat. De flesta som flyttar in är unga föräldrar med barn. Att så många människor vill flytta in i vår fina kommun är både positivt och trevligt, men ger den styrande majoriteten en hel del problem att brottas med då de nyinflyttade har stora krav på samhällsservice.

Vi är 5 st partier i den styrande majoriteten - Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och miljöpartiet de gröna. Tillsamman har vi 25 av Kommunfullmäktiges 41 st mandat. Kommunens ekonomi är god och majoriteten arbetar, i bra samstämmighet och i god sämja, konstruktivt med kommunens olika framtidsfrågor.

Barnomsorgen

Alla barn, vars föräldrar det önskar, erbjuds plats i barnomsorgen. Nettotillströmningen har under de senaste åren varit mycket stor – ca 75 st nya barn per år.

6-årsverksamheten

Även här har alla barn en plats. Ökningstakten motsvarar den i barnomsorgen.

Grundskolan

De stora utbyggnader med ett 60-tal nya klassrum samt fritidshemvister och idrottsanläggningar, som gjordes vid kommunens skolor för tre år sedan är redan fulla. Kommunens grundskolor anställde inför höstterminen 1999 ca 100 st nya medarbetare, lärare, fritidshemspersonal, mm. Planeringen inför framtiden pågår med full fart.

Gymnasiet

Värmdö gymnasium, som ligger i en ifrån Stockholm Stad hyrd skola vid Gullmarsplan, har ett mycket gott ryckte och är mycket uppskattad av eleverna. Hyresavtalet löper till och med läsåret 2004/5. Under det kommande året 2000 skall kommunen utreda och ta beslut om vår framtida gymnasieutbildning. Fokus skall sättas på utbildningens inriktning och hur studier kommer att bedrivas i framtiden. Detta med flera andra ingående komponenter skall i första hand undersökas, därefter skall vi ta ställning till var gymnasiet skall placeras.

Fritidsgårdarna

Vi växer med antalet barn men har för närvarande växtvärk – antalet barn som kommer till gårdarna ökar drastiskt.

Äldreomsorgen

I den takt som staten och landstinget fört över olika verksamheter inom äldrevården till kommunen, har vi i Värmdö kommun lyckats ta emot våra vårdbehövande äldre. Utbyggnadstakten inom äldrevården är fortsatt hög och möter efterfrågan.

Bygglovshanteringen

Kommunens kapacitet att klara inkommande ansökningar har under senaste året ej räckt till. Ny stadsarkitekt och ett antal nya handläggare söks för närvarande. Situationen bör ha förbättras betydligt inför år 2000.

Vatten och avlopp

Utbyggnadstakten är god, men kommunen är mycket vidsträckt varför stora områden saknar kommunalt vatten och avlopp.

IT

Den stora satsning som beslutades under våren 1999 genomförs för närvarande. Kommunens 63 skolor, förskolor och verksamhetsställen kopplas samman i ett intranät. Våra skolor och förskolor får fler datorer. Varje elev kommer t ex att ha en egen e-postadress.

För framtiden i Värmdö kommun

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och miljöpartiet de gröna.

Planerna rullar vidare

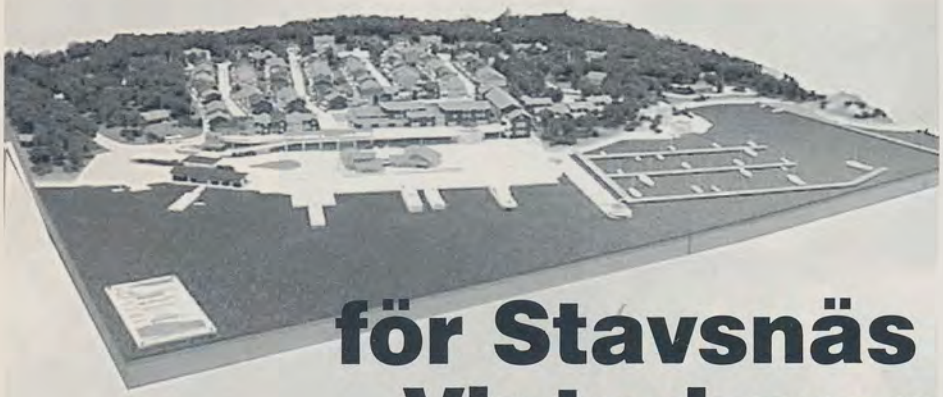

för Stavsnäs Vinterhamn

❑Det finns många olika viljor kring utvecklingen av Stavsnäs Vinterhamn. Kommunen som i första hand vill säkerställa hamnverksamheten och företaget Stavsnäs Mitt i Skärgården som gärna vill se bostäder och service i samma område. Möjligen går båda verksamheterna att förena vilket bland annat illustrerats med en modell, som redovisats kommunpolitikerna.

För stort

I tidigare beslut har kommunstyrelsen ställt sig tveksamma till Stavsnäs Mitt i Skärgårdens förslag till byggnation. För stort och för mycket, är signalen tillbaka. En uppfattning som nu konkretiserats. Större delen av den skisserade bebyggelsen ligger på kommunens mark som är avsedd för hamnverksamheten och dess utveckling, konstaterar kommunstyrelsen. Därför bör fortsatta diskussioner och skisser ligga utanför detta område, om man drar en linje utmed nuvarande parkeringsverksamhet mot hamnområdet.

Viktiga villkor

Vidare påpekar kommunstyrelsen att hamnen är i behov av en längre båtkaj samt att en miljöprövning bör göras av efekterna för bostäder nära en störande hamnverksamhet. Bland övriga förutsättningar för en större exploatering understryker kommunen behovet av förskola och skola liksom vatten och avloppsfrågorna. I den fortsatta diskussionen ska utgångspunkten vara att ansluta området till det kommunala va-nätet, menar kommunstyrelsen i sitt beslut. Fortsatta diskussioner mellan kommun och exploatör kommer att ske inom plankontoret.

Hamnen ingen hamn

För att på plats se förhållandena i Stavsnäs Vinterhamn förlade kommunstyrelsen sitt septembersammanträde dit. Representanter för hamnverksamheten, såväl kommunala som verksamma företag, och Sjöfartsverket medverkade med information. Hamnen är en betydande knutpunkt för både passagerare och gods.

Jan Wennberg, som på entreprenad sköter hamnparkeringen m.m, kunde bland annat berätta att det för första gången anlöpt ett större lastfartyg till Stavsnäs. Det var ett ryskregistrerat fartyg med last av huggen brasved. Då visade det sig att hamnen ingalunda var någon hamn i Sjöfartsverkets nomenklatur. Enligt dem är Stavnäs Vinterhamn snarare att betrakta som brygga!

Byggd för fabriken

Stavsnäs Vinterhamn byggdes en gång för att klara sjötransporter av lermassor till VVS och porslinsfabriken i Gustavsberg. Det för att klara dessa transporter även med svåra isförhållanden då det inte går att komma in genom Baggensfjärden till Farstaviken. Men hamnen lär aldrig ha används för detta. Så nu ställs frågan. Ska hamnen klassas för större fartyg eller fortsätta vara en "brygga" för mindre båttrafik?

Bild: CARTERA DEVELOPMENT AB och BW

Jan Wennberg sköter på entreprenad bl a hamnparkeringen i Stavsnäs Vinterhamn.

Vilda blommor och grodsim

Tio glada barn och ungdomar och två lika glada lärare från Ukraina, under sitt tvåveckors besök på Värmdö. Här på en utflykt till Skansen.

❑Sommaren är slut, en underbar sommar som många sent kommer att glömma. Sol, bad och båtliv, lek och stoj och många nya upplevelser var i alla fall vad våra små gäster från Ukraina fick ta med sig hem i "minnenas portfölj" efter två veckors sommarlovsvistelse i Värmdö skärgård. Tio barn och ungdomar, 10-16 år, från olika delar av Ukraina (från gränstrakterna till Polen och Ryssland, från Kiev runt själva Tjernobyl och ända ner till Odessa vid Svarta havet) utsågs av, Organisationen för tulltjänstemän i Ukraina, bland många, många sökande. De som ansågs ha störst behov av att resa till Sverige fick åka.

Organisationen som ligger i Kiev, hade gått ut med en förfrågan till alla kommuner i Sverige och fem av dem ställde sig positiva till att ta emot "sommarbarn", däribland Värmdö.

Förfrågan gick till kommunledningen som i sin tur hörde sig för hos de olika förvaltningarna och Elisabeth Fredell, chef för förskoleförvaltningen i Värmdö kommun nappade direkt.

– Jag tyckte det lät spännande och ville undersöka möjligheterna att genomföra ett sådant projekt, men jag förstod att det inte var någon lätt uppgift. Men en utmaning!

Eftersom jag vet att vi har en överkapacitet på våra förskolor, var min första tanke att barnen skulle kunna bo på någon av dem. Men efter ett samtal med Ukrainas kontaktperson i Sverige, som också är sjöscout, fick jag tips om scoutstugan vid Grisslinge havsbad. Jag ringde till Värmdö sjöscoutkår och fick genast löfte om att låna huset. Ja, sen rullade det bara på.

Engelska och kroppsspråket

Huset blev en enorm tillgång med sitt fantastiska läge, både för utflykter i skärgården och till Stockholm men naturligtvis också för närheten till bad och båtar, ett utmärkt dygnet runtboende och fast punkt. Elisabeth gick ut på internet för att ta reda på vilka lärare som skulle kunna tänka sig att arbeta i projektet och ett tiotal anmälde sitt intresse. Av dem kom några "utifrån" med språkkunskaper, men dem tackade hon faktiskt nej till.

Datorundervisningen var spännande. Barnen lärde sig snabbt att chatta och fick egna e-postadresser med sig hem.

– Jag tyckte, att just kommunikationen var en viktig del i vistelsen här och i kontakten mellan barnen och oss vuxna. Att våga möta varandra förutsättningslöst och försöka göra sig förstådd utan tolk på sitt eget sätt, med hjälp av engelska, kroppsspråket och varandra. Sju av förskolornas personal bestämde sig för att vara med och tillsammans lade de upp sitt schema för perioden, några för en vecka, andra för två.

Under tiden gick Elisabeth igenom vad som behövdes för att ta emot barnen, tog reda på hur det hade varit tidigare, när barn från Ukraina varit i Sverige, bla a i Södertälje och Norrtälje, jagade sponsorer och frågade nästan alla hon mötte om de kunde tänka sig att vara med och stödja projektet och de allra flesta var positiva och bidrog på olika sätt med pengar, biljetter, kalas, lakan, prydnadssaker, resor, datorer och mycket annat. Förskoleförvaltningen stod för lärarkapaciteten, miljöpartiet för maten och familjen Fredell för bil och båttransporter.

Varje förmiddag den första veckan fick barnen IT-undervisning på Doctus i Gustavsberg av dåvarande IT-chefen Christina Bodén och följande vecka fick de som ville fortsätta att använda datorer-

Bad och lek vid vattnet blev en av höjdpunkterna på resan.

na en stund varje dag. Men dagarna var förstås också fyllda av lek, bad, kanoting och utflykter till Möja, Runmarö, Skansen, Junibacken och till flera museer.

– Men vi lämnade även plats i programmet för barnens egna önskemål och vi lyckades nog tillgodose även detta, så när som på fler museibesök och mera plockade blommor!!

Ja, de var mäkta fascinerade av alla vilda blommor som man fick plocka hur som helst och de plockade mängder varje dag.

I början var barnen väldigt rädda för maten som serverades, berättar Elisabeth, fisk åt de överhuvudtaget inte och de förhörde sig noga om att ingenting var giftigt och innan de själva åt eller drack lät de personalen smaka. Samma sak var det när de skulle bada, de vuxna skulle gå i först. De flesta av barnen har inte alls tillgång till rent vatten i sitt hemland, vare sig det gäller att dricka eller att bada i. Sedan Tjernobylkatastrofen är vattnet förgiftat, liksom kött, fisk och många andra produkter och strålningen från kärnkraftverket har slagit hårt mot dem. För även om de verkade väldigt glada och välmående så mådde de inte bra rent fysiskt, de hade svåra sviter av katastrofen. Alla hade t ex sköldkörtelproblem som tyvärr i värsta fall kan utvecklas till cancer.

Nya vänskapsband

Den absoluta höjdpunkten på resan var i alla fall att bo i huset alldeles vid strandkanten med obegränsade möjligheter till bad och med småbåtar att låna vid bryggan. De älskade verkligen att bada även om de frös väldigt fort. Viss simundervisning har barnen också fått, men på djupt vatten har de använt flytväst Inte så konstigt med tanke på att de första dagen de var här, berättade att det simmade som grodor. Men värmen var påfrestande emellanåt, vilket även barnen kände av, trots att många av dem är ganska vana vid det från sitt hemland.

Men allt har varit suveränt, summerar Elisabeth. Vi har fått förmånen att träffa en samling jätteglada barn som aldrig tidigare har varit utanför sitt lands gränser och som har uppskattat att få bo tillsammans, istället för att bli inkvarterade i olika familjer, och på så sätt fått lära känna varandra, kanske en vänskap som varar, delat glädje men också hjälpt och stöttat varandra om det behövts tex med språket eller med små stunder av hemlängtan. Några klarade engelskan bra andra sämre men alla gjorde sig förstådda, precis som vi trodde. Roligt, lärorikt och givande har det varit för oss alla och vi har fått så mycket tillbaka av barnen, värme, glädje, vänskap och det känns fantastiskt att ha kunnat förmedla ett hopp om en framtid, för framtiden pratade vi mycket om. De är väldigt målmedvetna de här barnen, de flesta vet redan vad de vill bli. En flicka vill bli journalist, en annan banktjänsteman och Sacha som redan kan flera språk, vill bli översättare. Hon berättade att hon lever i en liten stad där vägarna är så dåliga att det knappast går att köra bil där. Det finns heller ingen elektricitet, så på nätterna är det kolsvart. Hon bor i två rum och kök tillsammans med sina föräldrar och sina 36 smådjur och när hon berättar att de mest äter soppa, så förstår man att de inte har det så fett, trots att bägge föräldrarna arbetar. Men vi har i alla fall kunnat ge dem en tro, ett hopp och kanske ett minne för livet.

Barnen var glada och nöjda inför hemresan och några hade till och med lite hemlängtan, nya kattungar (Sacha) kanske väntade därhemma. Och så allt de hade att berätta! Och visa! Nya kläder, souvenirer och sist men inte minst, presenterna som de köpt och fått till sina nära och kära.

I bagaget fanns också varsin egen e-postadress och ett par datorer till någon skola eller ungdomsverksamhet i Ukraina.

– Kommunikationen är knuten och vi kommer att ha kontakt med dem på ett eller annat sätt, i framtiden, det är jag säker på avslutar Elisabeth, som nu på det här sättet vill tacka alla fantastiska sponsorer, som gjort detta projekt möjligt.

– Ett särskilt tack också till alla ledarna som med sitt arbete och sin entusiasm gjorde en ovärderlig insats. En dokumentation från barnens vistelse, kommer att översändas till barnen och till alla sponsorer.

Tack:

Miljöpartiet, Rotary Wärmdö Skeppslag, Omep Stockholmskretsen, Strömma handel, Djurö församling, Siemens Finnans, Lemshaga, Gustavsbergs Konsumentförening, ICL-Data, ICL IAS, Merkantildata, Doctus, Värmdö Sjöscoutkår, Globträdet, Parkeringsbolaget, Fujitsu, Akademibokhandeln, Las Vegas Presentartiklar, Vinterhamns kiosk, Skansen, Gröna Lund, Forsbergs dental, Förskolor i Värmdö, Kultur- och fritidsförvaltningen, Kommunledningskontoret, Socialförvaltningen IT-enheten, Birgitta Westin, Britt-Marie och Ari Ohlsson,Eva Alm, Karin Frisk, Anne-Marie och Göran Nordling, Laila Hauber, Annika Arnett, Daniel Ljunggren, Monika Westholm, Mats Groth, Marie Gerdt Ann-Christine Valenti, Ann-Marie och Tommy Åberg, Elisabeth och Jacob Fredell, Kattis Janbrink, Ann Andrén, Erik Eklund, Iréne Forslin, Louise Bolme, Alexander Fredell, Gun och Peter Tjullander, Christina Bodén, Lars Nordling, Anders Stinger, Tore Arvidsson, Ingrid Byström, Susanna Marcus, Berit Fredriksson, Monica Wigforss, Britt-Marie Öberg, Ann-Karin Gyllfors, Christian Sölvendahl, Ann-Charlotte Ågren

Text: RENÉE ENGSTRAND
Bilder: FÖRSKOLEFÖRVALTNINGEN
e-post: engstrand@hem.utfors.se

Socialdemokraterna www.varmdo.sap.se

Musikglädje med förskolebarnen i Musikens Hus i Gustavsberg. Musikläraren Maria Nordgren behöver bara ange tonen sedan går rytmen faktiskt av sig själv.

Nya förskolor

Sandhamns förskola med 6-8 barn har öppnat igen efter att ha varit stängd ett par år på grund av barnbrist.

Fågelviks förskola på Ingarö, projekterad för 90 barn, öppnar i december.

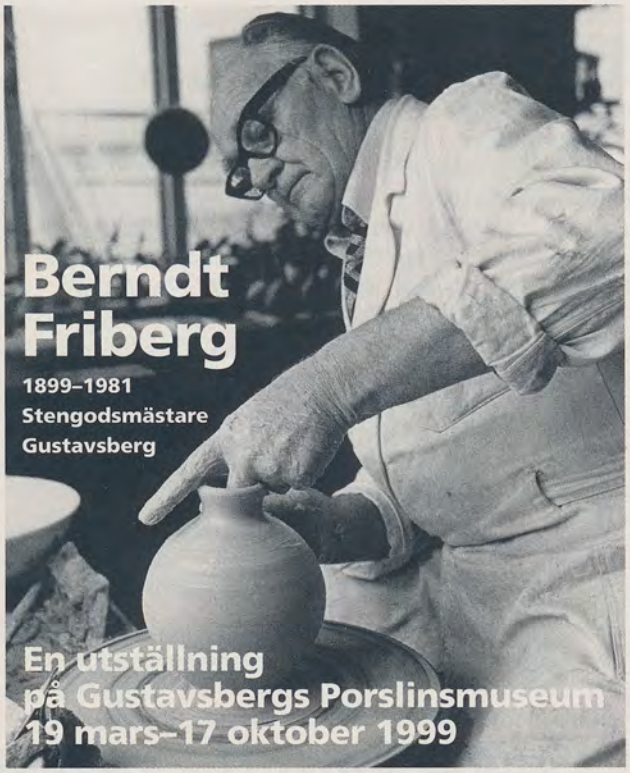

Musik med hela kroppen på förskolevis

❑Musiken upplevs med hela kroppen och sinnena öppnas. Det ser jag tydligt och det är känslan jag har när jag träffar förskolebarnen som kommer till oss i Musikens Hus. Det berättar Maria Nordgren, lärare vid Värmdö Musikskola.

Sprida musiken

En gång i veckan kommer barn med personal från några av kommunens förskolor till Musikens Hus i Gustavsberg. Här träffar dom Maria och tillsammans med henne övas sång, dans, rytm, rörelse, ramsor och spel på instrument. Lektionerna planeras efter förskolans behov och inriktning på tema under året.

Värmdö Musikskola erbjuder från i höst kommunens förskolor att delta i musikverksamhet i Musikens Hus. Intresset är stort, och redan idag är det drygt 150 mycket unga musikanter som ockuperar Musikens Hus på förmiddagarna.

-Vår målsättning är att sprida musiken och vår musikaliska kompetens till barnen och personalen på förskolan, framhåller Liselotte Pilfalk, rektor på Värmdö musikskola.

Text:BW

Årets Barn- och Ungdomsledare 1999

Kultur- och fritidsnämnden i Värmdö kommun delar årligen ut ett barn- och ungdomsledarstipenduim på 10 000 kronor. Det är nu dags att föreslå årets kandidater till stipendiet 1999.

Stipendiet delas ut till barn- och ungdomsledare eller förening-sektion som genom aktivt arbete de senaste åren har gjort stora insatser för barn- och ungdomsverksamheten i Värmdö kommun.

Förslag på stipendiater kan lämnas av föreningar, organisationer eller privatpersoner.

Stipendiet kan inte delas ut till föreningsledare som är anställda av en förening. Ej heller till ledamot (ersättare) av Kultur- och fritidsnämnden eller anställd inom Kultur- och fritidsförvaltningen.

Juryn utgörs av Kultur- och fritidsnämnden. Stipendiet disponeras efter eget gottfinnade och är inte förbundet med särskilda villkor.

Nomineringsförslaget ställs till Kultur- och fritidsnämnden i Värmdö kommun och skall vara Värmdö kommun, fritidskontoret, 134 81 Gustavsberg, tillhanda **senast den 1 november 1999.**

Förslagen skall förutom stipendiatens namn, ålder, adress och telefon åtföljas av en beskrivning av de insatser som förslagsställaren önskar åberopa, samt övrig information av värde för bedömningen.

Stipendiet/stipendierna delas ut på kommunfullmäktiges sammanträde i december.

Upplysningar om stipendiet lämnas av Birgitta Häggström, tel 08-570 382 23 eller Birgitta Hansson, tel 08-570 382 04.

Mot toppen

Med Stavsnäs fritidsgård till Kebnekajse

❑Resan började för ett år sedan med att planera i massor, möten, fixa sponsorer, mm. En hel del träning ingick också, t ex i Hammarbybacken. Det var också noga med att gå in vandrarkängorna.

Måndag 28 juni

Samling på Stockholms Central kl 16.30. Reseledarna Johan Berglind, Fredrik Andersson och Jonna Johansson står och myser när de 17 ungdomarna en efter en glider in med sina välputsade kängor och välpackade ryggsäckar.

Tisdag 29 juni

Resan upp till Kiruna tar sin modiga tid. Kl 11.00 på förmiddagen släntrar trötta ungdomar och ledare av tåget. Där väntar bussen som tar oss till Nikkaluokta Turiststation. Dags för det första kraftprovet , 5 km vandring i detta otroliga landskap. Under dessa kilometrar stannar vi till vid en stor fors för att dricka och lätta på packningen (ryggsäckarna väger mellan 15 och 22 kg). För att komma till forsen passerar vi flera bäckar och en hängbro. Väl framme är det dags för en kulinarisk måltid som tillagas med största omsorg på de medhavda Tranga köken. Efter vila och mys är det dags för båtfärd, cirka 6 km färdas vi på det ljusgröna kalla vattnet. Efteråt beger vi oss till dagens lägerplats, 8 km vandring i skönt sommarväder.

Onsdag 30 juni

Efter en god nattsömn och en smäktande frukost inleds dagen med snöbollskastning 700 meter över havet. När sista snöbollen har kastats och snögubben fått sin hatt drar vi på oss kängor och går

Förberedelser inför dagens etapp.

Här är vi på väg upp mot Kebnekajses topp.

Vi stannade till vid en fors för att dricka och lätta på packningen.

till fjällstationen. På fjällstationen kommer tankarna om vad vi upplevde under vandringen, bäckar som knappt hördes, forsar som dånade så vi snudd på inte hörde våra sånger och ramsor, alla dessa fjällbjörkar, vattnet som var så kallt när vi blötte håret men underbart gott att dricka, alla dess mygg och ljuset som gör att det är svårt att sova. Lunchen denna dag serveras av en god och glad kock på Kebnekajse fjällstation. Under resterande timmar detta dygn förbereds toppförsöket på Kebnekajse.

Torsdag 1 juli

Väckning kl 03.00, avmarsch kl 04.00. Vandringen upp till toppen tar cirka 12 timmar tur och retur. Nästa alla ungdomar gör detta otroliga dagsverke och upplever det, som många aldrig kommer att uppleva under sin livstid. Väl tillbaka på fjällanläggningen väntar bastubad, dusch, godisätning och att somna är inga problem efter en dag som denna.

Fredag 2 juli

Inte ens solen kan väcka oss idag, sömnen är god och lång. Eftermiddagens vandring går till Nikkaluokta Turiststation, 5 km till fots därefter båt cirka 6 km och sedan vandring ytterligare 8 km. På kvällen pratar vi om lappkåtorna som finns i omgivningarna och om hur samerna lever.

Lördag 3 juli

Spöregn, första regnet på hela veckan, blött i lägret. Buss till Kiruna och tåget som ska ta oss hem till Stockholm.

Lördag 4 juli

Kl 13.31 rullar tåget in på Stockholms Central. Vi är trötta men otroligt glada över allt vi fått uppleva under dessa dagar.

Vi vill tacka ICA Stavsnäs, ICA Djurö, Jan Wennberg Konsult AB och Djurö Hemvärn 24:skg Kopm för att dom har sponsrat oss.

Vid pennan:Ungdomar och personal från Stavsnäs Fritidsgård

DJ-båset är upptaget hela tiden och musiken strömmar högt ur högtalarna

Dagbok från fritidsgården Ettan

Tjejsamling på Ettan. Bild: BW

Torsdag 2 september

Första dagen för terminen. Personalen har under hela sommaren renoverat och målat om gården. Ungdomarna gillar den nya " looken". Äntligen öppnar ni igen, är en av många kommentarer. Varför har ni stängt på sommaren? Det finns ju inget att göra.

Stämningen är bra. En ny attraktion är DJ-båset (discjockey-båset), där de får spela och mixa med cd-skivor. Succé!!! Redan första öppningsdagen har vi 60 ungdomar.

Fredag 3 september

Ca 30 besökare under eftermiddagen. Det spelas biljard, kastas pil, spelas playstar. 6:orna börjar hitta hit. Kvällen börjar lugnt. Några av Hemmestaungdomarna kommer hit, då Tomtebo är stängt. Inomhus är det full aktivitet, DJ-båset är upptaget hela tiden och musiken strömmar högt ur högtalarna. Utanför är det många som hänger. Det är varmt. Några som druckit försöker komma in, men blir ivägkörda av fritidsledarna. De försöker med jämna mellanrum att slinka in, men får nobben hela tiden (det gäller att ha ögon i nacken). Vi ringer polisen för att informera om att några som är berusade står och hänger vid kyrkan och när polisen kommer får ungdomarna bråttom iväg.

Lördag 4 september

Gården fylls snabbt när vi öppnat. Det är många från åk 6. De äldre tycker att det blir lite dagisstämning, när de flyger omkring. Åldersskillnaden märks av. Under kvällen beslagtar en fritidsledare en butterfly-kniv av en besökare. Det leder till en polisanmälan.

Fritidsgården Ettan ligger centralt i Gustavsberg mitt emot kyrkan. Fritidsgården disponerar de två översta våningarna i huset.

Ryktena säger att många bär kniv. Det är varmt ute, så många står utanför. Återigen ser vi några som dricker alkohol, tyvärr. Ungdomarna vet att de inte får vistas på gården om de druckit alkohol. Fler tjejer börjar hitta hit. Kul! 35 stycken under kvällen.

Måndag 6 september

Vanlig måndag. Stämningen är ganska lugn. DJ-båset var som vanligt upptaget hela kvällen. Tyvärr blev volymen lite för hög, så några grannar påpekade detta, varpå vi sänkte direkt. Hoppas det i framtiden går att hålla en lagom hög volym så att det passar för alla.

Onsdag 8 september

Fortfarande varmt ute, så många blir sittande på bänkarna utanför. Annars en lugn kväll. Inget speciellt händer.

Torsdag 9 september

Eftermiddagsöppningen från kl. 15.00 visar sig vara bra. Över 40 st mellan kl. 15.00 - 18.00. Roligt! Allt flyter på. Stämningen är bra bland ungdomarna. 6:orna blir en aning stojiga ibland, men det går väl över. På förmiddagen var fritidsledarna runt på Kvarn-

Ettans café är en självklar samlingspunkt på fritidsgården.

berget bland 7:orna för att informera om Ettan. Hoppas de hittar ner till oss.

Fredag 10 september

Vilken dag! Eftermiddagen började lugnt, men det var många 6:or. Mycket spring och tjo och tjim, men det blev bättre efter tillsägelser. När det sedan mörknade fylldes Ettan av ungdomar. Sammanlagt under kvällen var det 108 stycken, varav 32 tjejer. Wow!! Trots att det var så många här flöt allt bra. De äldre ungdomarna tyckte dock att 6:orna tillhör "dagis", men det ger sig nog.

Lördag 11 september

Ikväll kom "bara" 95 stycken. Alla ungdomar är jättebra! Inget bråk och stök utöver det vanliga. Playstation, biljard och DJ-båset får jobba för fullt. De är upptagna hela tiden. Bra. Precis som det ska vara.

Måndagen 13 september

Idag fick vi nya fina röda soffor till ett av våra nymålade rum. Nu ska vi fixa lite med nya gardiner osv., så blir det jättefint där inne. Kvällen blev lugn. Det var inte så många 6:or, så ljudnivån var ganska behaglig.

Onsdag 15 september

Trots ett ganska högt besöksantal var eftermiddagen och kvällen relativt lugn. Dock blev det lite värre när fritidsledarna fick mota bort några äldre ungdomar från gården. De smet upp via brandtrappan till TV-rummet, så till slut fick vi ställa oss utanför för att hålla lite mer koll. Många tittade på video ikväll, då någon tagit med sig "Den där Mary". Annars flyter allting på. Det börjar bli dags att ha stormöte och diskutera vad som ska hända på gården under hösten.

Torsdag 16 september

6:orna har varit lugna idag trots att de varit många. De har en tendens att jaga upp varandra. TV-rummet har varit fullsatt ikväll igen. Är Rederiet så bra?

Biljard uppskattas av gårdsbesökarna. Bild: BW

Ulrika Halling, fyra från vänster är områdesansvarig. Här är hon tillsammans med fritidsledarna från vänster: Jenny Danielsson, Jenny Frejing, Patrik Falk och Stefan Larsson.

Fredag 17 september

Det ryktas om en hel del fester ikväll. Föräldravandrarna tittar förbi. De sa att det var lugnt i centrum och här är det också lugnt.

Lördag 18 september

Kanske var det lugnet före stormen igår. Ikväll har det varit "high life" här på Ettan. 6:orna var i sitt esse. Vi har pratat och skällt, pratat och skällt. När 6:orna lugnade ner sig, blev det brottningsmatsch i TV-rummet, varpå det stängdes. Det öppnades igen vid 23-tiden.

Måndag 20 september

Idag var det de äldre besökarnas tur att "klättra" på väggarna. Vi fick ta oss ett snack med dem så de lugnade ner sig så småningom. Det har varit många tjejer här på gården sen vi öppnade, så nu ska vi planera in lite "tjejgrejer". Vi ska börja med ett studiebesök på Krusboda fritidsgård i Tyresö och se vad de gör på sina tjejkvällar. David Pagmar har visat intresse av att ha en spelning med sitt band här någon kväll. Hoppas det går att ordna.

Detta är bara ett utdrag av några kvällar på gården. Vi märker att vi får fler och fler besökare. Snart har vi växt ur huset!

Tack alla fina och glada ungdomar som gör vårt jobb så roligt och spännande!

Hälsningar Patrik, Måns, Stefan, Jenny F, Jenny D, Ullis, Henke och Mårten
(Fritidsledare på Ettan)

Nya föreningar i Värmdö
Från 1 jan 1999

Björkås FF.
Kontaktman: Nils Rudwall

Ösbydalens Innebandyklubb.
Kontaktman: A Liman

Källa: Fritidskontoret

Programmet för hjälp att förbättra missade basfärdigheter och sporren att plugga vidare

Elever på Individuella programmet har svenska med läraren Kerstin Bellander.

❑Det Individuella programmet på Värmdö Gymnasium byter huvudman, från arbetsmarknadsenheten till skolstyrelsen. Samtidigt flyttar man från Mariagatan 15 till större lokaler på Odelbergs väg 1 (ovanför Rimi) i Gustavsbergs Hamn.

– Vi får fler undervisningslokaler, sammantaget cirka 300 kvadratmeter och kan därför ta emot fler elever, vi räknar med runt femtio det här läsåret, berättar föreståndare Irene Pien. Dessutom har vi fler lärare och en studievägledare knutna till det individuella programmet.

Gynnar eleverna

– Genom att vi nu sorterar under skolstyrelsen har vi möjlighet att utveckla undervisningen och ta till vara skolans kompetens och det gynnar eleverna, framhåller Erik Persson, tidigare gymnasiechef i Värmdö och som numera arbetar med den här frågan.

– Vidare har eleverna möjlighet att utnyttja gymnasiets alla resurser inom IT. Möjligheter finns att eleverna på det Individuella programmet i framtiden ska kunna studera vissa kurser genom Värmdö distansutbildning. (se även annan artikel).

– Ett konkret exempel är att vi nu kan ta del av gymnasiets kompetens när det gäller att hjälpa elever med läs- och skrivsvårigheter.

– Vi kommer att jobba framtidsbetonat med en kombination av pedagogik och teknik.

Varje kommun är skyldig att erbjuda Individuella program till de ungdomar som inte sökt eller kommit in på ett nationellt program på gymnasiet eller de som avbrutit ett nationellt program.

Behov och möjligheter

Ett Individuellt program ska komplettera elevernas basfärdigheter i svenska, engelska och matematik, ge eleverna studie- och yrkesvägledning och stimulera eleverna att gå ett nationellt program genom att stärka deras självkänsla.

Det Individuella programmet ska i första hand utgå från elevernas behov och möjligheter och ge eleverna arbetslivserfarenhet inom önskat arbetsområde. De osäkra eleverna ska ges möjlighet att pröva flera arbetsområden. Det kan också vara en kombination praktik/studier.

Text: BIRGIT WAHRENBERG

Värmdö distans Annorlunda alternativ till klassrumsarbetet

❑Värmdö distans är en del av Värmdö gymnasium. Distansutbildning på heltid är främst tänkt för svenska ungdomar som vistas längre tid i utlandet. Men också elever i Sverige är välkomna med en ansökan om man inte kan eller vill studera vid en vanlig gymnasieskola. Undervisningen sker via dator.

Elever i hela världen

-Vi har för närvarande cirka 20-25 elever i utlandet, faktiskt från hela världen, som läser på distans hos oss, berättar Erik Persson, tidigare gymnasiechef i Värmdö, som arbetar med distansutbildningen på skolan. Och vi räknar med en fördubbling nästa år.

Han framhåller också att elever vid Värmdö gymnasium, redan i höst och på försök, ska få studera på distans vid sådana gymnasieutbildningar som ligger utanför det program man normalt går på. Skolan har särskilda lokaler för dessa studier.

– Möjlighet finns även att eleverna på gymnasiets individuella program i framtiden ska kunna studera vissa kurser hos Värmdö distans.

Anpassat arbetssätt

Datorn är det nödvändiga arbetsredskapet och har man inte någon själv hyr skolan ut en bärbar dator med alla program färdiginstallerade till självkostnadspris. Man kopplar upp sig till gymnasiet och via nätet håller man kontakten med lärare och andra på skolan och hämtar och lämnar sina arbetsuppgifter.

– En stor fördel med distansutbildning är att det är lätt att anpassa innehåll och arbetssätt till varje elevs egen inlärningsstil.

Alla som arbetar med distansutbildning deltar också i skolans vanliga arbete. Skolan skiljer inte mellan distanslärare och vanliga lärare, utan distansutbildningen ger idéer och inspiration till klassrumsarbetet och tvärtom. På gymnasiet har varje elev en mentor. Ordet mentor betyder välvillig rådgivare. Mentorns uppgift är att stötta sina elever genom att hjälpa dem att sätta upp rimliga mål och hitta passande arbetssätt. Mentorn kan också tala om vem man ska vända sig till om man har frågor som någon med specialkunskaper måste svara på. Också de som studerar på distans har en mentor som de har regelbunden kontakt med genom datorn.

Erik Persson:

– Vi vill att distanseleverna ska känna samhörighet med de elever som kommer från Värmdö och andra Stockholmskommuner.

Text: BIRGIT WAHRENBERG

Minnen från en tid, då två kronor var en bra dagsförtjänst

Nu är Edla Sofia Arvidsson på gång med en ny bok igen. Den heter Minnen från Värmdö Skärgård och planeras komma ut i november. Boken bygger på Edla Sofias intervjuer med skärgårdsfolk och har tidigare publicerats i Värmdö tidning.

Värmdö skärgård har en fascinerande historia, som ligger alldeles nära oss i tiden men nu obevekligt håller på att försvinna. Bästa sättet att fånga in viktiga fragment av den här historien är att intervjua människor som var med.

Edla Sofia Arvidsson är en skicklig historisk stigfinnare. Trots sin lättväckta sjösjuka har hon för vår tidnings räkning på sin jakt efter det förflutna angjort ö efter ö i Värmdö skärgård. Där har hon träffat människor som arbetat och levt i en tid före folkhemmets alla omsorger. Resultatet är reportage med de bofastas egna berättelser om livet i en skärgård, där det krävs fantasi och uthållighet för att överleva.

I ett reportage nyligen skrev Edla Sofia att hennes intervjuer nog skulle räcka till en bok. Detta lästes bl a av Björn Wolrath, f d koncernchef i Skandia och med ställe på Eknäs. Hans läsning utmynnade i ett telefonsamtal till denna tidnings redaktion, då han erbjöd sig att ekonomiskt bidra till en bokutgivning.

Efter detta resoluta startskott av ett efterlängtat projekt, så drog arbetet med boken igång.

En efter en hamnade de intervjuade personerna på boksidorna med sina minnen av en flydd tid. Här hamnade vanligt folk som väverskan från Nora och tullaren som jagade spritsmugglare, men också kändisar som Flygbaronen på Brunn, Bruno Liljefors, August Strindberg och Greta Garbo.

Bokens människoöden fascinerar och väcker till eftertanke. Vi får läsa om kampen för överlevnad men också om det som lyfte och förgyllde vardagen. Texterna handlar därför både om örfilar som fick blodet att skvätta och kalasens flödande svagdricka. Händelserna utspelas i en tid då två kronor om dagen var bra betalt, då spinnrockarna surrade och vävstolarna smällde. Då tjuren körde porslinslådor över isen och de fattigaste fick nöja sig med råg och rösill.

Det är en spännande läsning för alla som är intresserad av en tid som format vår egen. Om en tid som redan känns långt bort, fast den försvann helt nyss.

Beställ skärgårdens minnen redan nu

Vill du ha boken till förmånspris så snart den kommer ut? Eller tidigt ordna med en julklapp? Då ska du beställa Minnen från Värmdö skärgård redan nu.

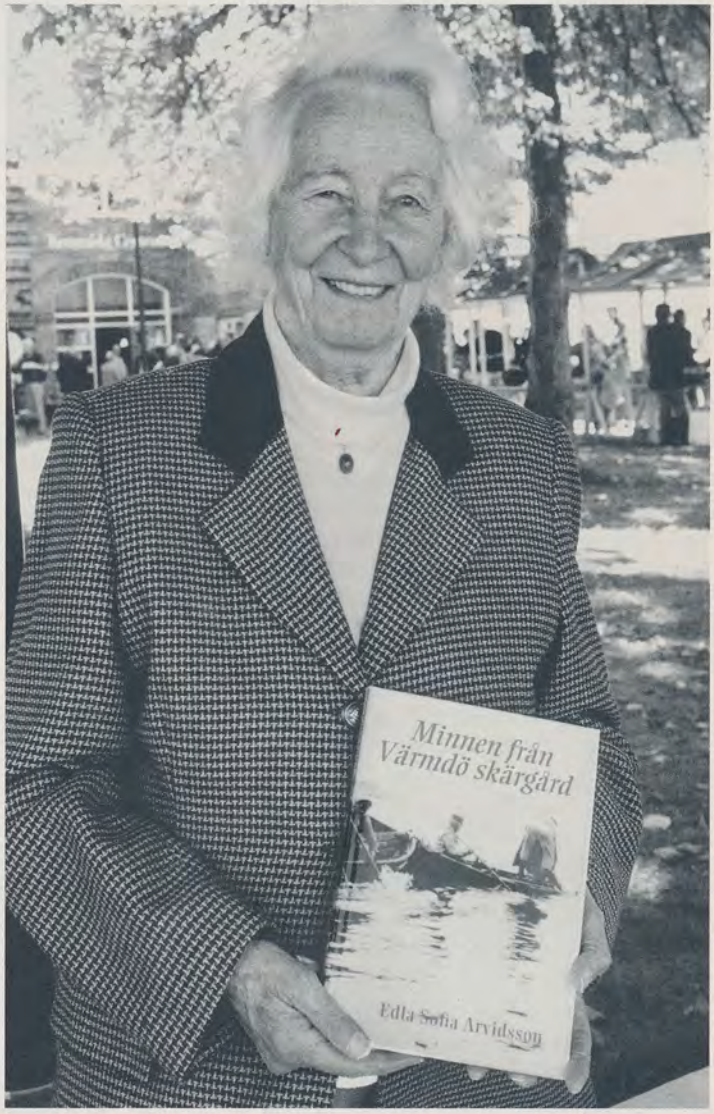

Fyll i kupongen och skicka in den före 1 november till Värmdö tidning, så får du boken till förmånspriset 200:- inkl moms (ordinarie cirkapris 250:- inkl moms). Du kan välja mellan att hämta boken på Värmdö tidning från den 26 november eller få den mot postförskott, varvid postens avgift tillkommer.

☐ Jag hämtar på Värmdö tidning
☐ Skicka boken mot postförskott

NAMN

UTDELNINGSADRESS

POSTADRESS

TELEFONNUMMER

Skicka kupongen till: Värmdö tidning, Odelbergs väg 11, 134 40 Gustavsberg eller faxa på 08-570 366 60. Tel 08-570 327 00.

Styrketräning, speciellt benträning, med två pensionärer och en ungdom i gymet i Nacka Strand. T.h: Yngve Frölander.

Generationsmöte på gymet

❑Generationsmixen är ett samarbete ung och gammal för ett samhälle för alla åldrar i Värmdö. Det är ett projekt som finansieras av socialdpartementet och Värmdö kommun. Värmdö generationsmix administreras av PRO Värmdö och ingår i FN:s äldreår som just har som tema "Ett samhälle för alla åldrar". I projektet deltar Hemmestaskolan, Värmdö PRO med kontakt- och väntjänst, Hemmestahöjdens servicehus och Värmdö kommun.

Det hela går ut på att vidga samarbetet mellan generationer och språkgrupper i Värmdö. Ung lär gammal, gammal lär ung. Kontakter, samverkan, förståelse för de äldres situation skall utökas.

Man skall också informera om varandras aktiviteter och evenemang. Ett exempel är den datautbildning och IT-utbildning för pensionärer som pågår på Hemmestaskolan med unga som lärare.

De äldre är också klassfaddrar och samtalspartner med de unga på skolan och deras föräldrar. På servicehuset Hemmestahöjden får ungdomarna delta i olika aktiviteter. Kort sagt ung och gammal ska ha roligt och trivas tillsammans.

Rutinerad instruktör

Speciellt populärt är de gemensamma styrketräningarna som Hemmestaeleverna och pensionärerna har tillsammans. Ledare och rutinerad instruktör är Yngve Frölander, 80 år, från Hemmestahöjden, tidigare tynglyftare i elitklass och världsmästare för veteraner i tungviktsklassen.

En gång i veckan åker ett gäng gamla och unga i abonnerad buss från Hemmesta till gymet i Nacka Strand för gemensam träning några timmar. Tala om uppslutning och engagemang.

– Vi är ungefär 20 personer, majoriteten är ungdomar, en hel del flickor faktiskt. Men en handfull pensionärer är också med. Och deltagarna blir fler och fler, berättar Yngve Frölander.

Text: BIRGIT WAHRENBERG

PRIVAT TANDLÄKARNA

Leg tandläkare

Stefan Jonsson
Tel 570 323 88

Anders Wahlberg
Tel 570 319 80

* Barn och ungdomstandvård
* Behandling och kostnadsförslag omgående
* Estetisk tandvård
* Anslutna till försäkringskassan
* Akuta patienter välkomna

Björnskogsvägen 26
Gustavsberg

Välkommen!

SVERIGES TANDLÄKARFÖRBUND

Akupunktur • Homeopati
SOLVEIG IZZO NATURMEDICIN
Solveig Izzo
Tel: 08 - 570 190 99

LIVSINSPIRATION
Nytt företag på Värmdö!
Kurser & Föredrag
KONFLIKTER
ANSVAR
FÖRÄNDRING
LIVSKVALITET
Algatan 1 134 40 Gustavsberg.
Tel 08-570 100 62
e-post: livsinspiration@swipnet.se

Fotsalongen
Gör ett race för fot och face.
Och en vaxning av "bena"
gör dem mjuka och lena.
Hemmesta C
Gula Huset
Tel 08-570 205 08

Konstnärsstipendium till Lennart Johansson:

Hans kluriga kommentarer till tillvaron och hans fantasi ger ett lyft för Värmdös konstliv

Konstnären och professorn John-Erik Franzén överlämnar Rotarystipendiet till Lennart Johansson. I mitten Calle Bildsten, president i Rotaryklubben

❑Värmdö Skärgårds Rotaryklubbs konstnärsstipendium på 10 000 kr har tilldelats LENNART JOHANSSON, Mörtviken. Juryns motivering:

Lennart Johansson hanterar sitt material på ett skickligt sätt. Hans konstverk åtföljs som regel av egna filosofiska reflexioner och funderingar. Dessa är inte lätta att förstå men han delar med sig av sina tankar på ett generöst sätt, som får betraktaren att reflektera och att le eller skratta. Hans kluriga kommentarer till tillvaron och hans fantasi ger ett lyft för Värmdös konstliv.

Lennart Johansson, född 1945, är skulptör och arbetar huvudsakligen i trä. Hans konstnärliga aktivitet har utvecklats allt mer under senare år. Bland offentliga utsmyckningar kan nämnas en bronsgrupp på Riksbyggen i Årsta, en skulpturgrupp på Socialstyrelsen, väggreliefer vid Farsta slott och på förskolan Lär samt en samling figurer i trä på biblioteket i Brunn. Han har en ateljé i Gustavsberg och är vid sidan av konstutövandet en uppskattad slöjdlärare i Brunns skola där han av och till lyckas ge konstnärlig inspiration till sina elever.

Rotaryklubbens jury har bestått av Susanna Selander, Anders Kleist och Vivika Westlund, tidigare ordförande i Gustavsbergs Konstförening.

Viks skola gör en resa i tiden

❑Viks skola är nu i full gång med sitt musikalprojekt "En resa i tiden" där en hel skola samlas kring ett gemensamt projekt och stimulerar inlärning inom olika områden. Varje onsdag arbetar alla i skolan med aktiviteter kring musikalen. Dramapedagogen Eric Clarke kör jazzdans med en elevgrupp. Maria Nordgren från musikskolan sjunger med en annan. Annica T Hansson från Värmdö Scenskola ger regi och i textilslöjden arbetar man med tidstypiska kläder, i bildsalen börjar kulisserna ta form.

–Vi forskar också kring olika tipsepoker som ingår i musikalen som är ett led i skolans solidaritetsarbete med vår vänskola i Nicaragua, berättar rektor Eva Näslund. Uppsättningen blir också en del i Värmdö kommuns bidrag till Barnrättsveckan samt ingår i ett av de projekt som Sveriges skolor har uppmats att göra inför millennieskiftet.

Viks skola har tillsammans med den lokala föräldrastyrelsen tagit fasta på forskning som visar att musiken är ett oslagbart verktyg för att stimulera barns kreativitet och lust att lära.

Konstrundan börjar bli tradition

❑Gustavsbergs Konstförening arrangerade i september för tredje året i rad "Konstrundan" med besök hos en rad konstnärer i deras ateljéer. Konstnärerna hade dessutom utställning i Runda huset och i varuhuset Skeidar, Gustavsbergs Hamn. Ateljébesöken uppskattades mycket av värmdöborna, konstrundan förefaller bli en spännande tradition.

På Thun-Ollevägen i Gustavsberg välkomnade konstnärerna Gunilla Lewenhagen och Mikael Samuelsson. Gunilla är musiklärare med piano som huvudinstrument, dessutom har hon en fil. kand i drama. Musiken och dramatiken märks i färger, motiv och formval.

Mikael Samuelssons skapandebana började med poesi sedan följde skapande dramatik, teckningslärare, konstvetenskap, clownskola, fotografering, och dramapedagog. Fotografin växte till målande.

Text: BW

Gustavsbergskonstnärerna Mikael Samuelsson och Gunilla Lewenhagen. Bild: BW

Konstnärerna Eva Hübinette och Kickan Berg på Konstrundans vernissage i Runda huset, Gustavsberg.

GUSTAVSBERGS ZOO

VI FLYTTAR 100 meter
(Gamla Handelshuset)
FLYTTREA
50% rabatt på alla fiskar

Tel 08-570 333 35 Gustavsbergs Hamn
Må – Fr 10 – 18, Lö 10 – 14

Insändarna

Vägplanering

En stilla undran från en kommuninvånare angående vägplaneringen.

Cykelbana från samhälet till Lagnövägen är på gång med kända missöden. Varför lägga den på vänster sida från samhället sett? Man hade här chansen att att ta den andra sidan och slå två flugor i en smäll. Att få bort den otäcka kurvan vid skräddarviken och slippa risker för fler ras och att dra in trafiken längre till höger, även biltrafiken.

Dyrt ja, men nuvarande ras, pålning och armering blir väl inte så billigt det heller. Jag tycker den nuvarande dragningen är lika dum som när godsherren på Lemshaga lät bryta upp asfalten på sina ägor och låta de barn som vill åka till Södersveds badplats få ta sig fram på en knagglig grusväg när vägen förut var så bra.

Jonsson

Nytt hus för ungdomar

Hej!

Vi är några ungdomar i Värmdö kommun som vill att det ska byggas ett nytt hus för ungdomar. Där skulle det finnas t ex internetcafé, läxhjälp idrottsaktiviteter. Där skulle man också kunna köpa mat och dryck. Det här tycker vi är ett mycket viktigt argument idag. För nu när fritidsgården Tomtebo har stängt så blir det väldigt långa köer till våran andra fritidsgår "Ettan" Alla får alltså inte plats och många blir utkörda. Vart, och vad gör dom? Jo, dom går ut på byn och förstör t ex busskurer. Men med en ungdomsgård skulle man ha något att göra och alla brott skulle minska. Vi hoppas att ni kan bygga ett hus åt oss ungdomar.

Hälsningar
Några elever på Hemmestaskolan

Samvetsfångarna och deras familjer behöver pengar.

Ge ditt bidrag till Amnestyfonden.

Postgiro 90 00 70-4
Bankgiro 993-3540

Dela bil – en folkrörelse på frammarsch

Runt om i landet startas bilpooler eller bilkooperativ på löpande band. Nu är en bilpool på gång också i Gustavsberg

Idén är enkel! En grupp människor som behöver bil då och då äger en eller flera bilar tillsammans. Då rullar bilen mer och de fasta kostnaderna per mil minskar. Du har råd med en modern bensinsnål och miljöskonande bil och en vettig försäkring. Dessutom används inte bilen till en massa "onödiga" småresor när kostnaden blir tydlig. Kort sagt: Mer bil för pengarna! Mindre bil för miljön!

Ett första informationsmöte om att bilda en bilpool i Värmdö. hölls nyligen med bl a en representant från Stockholms bilpool.

Nu söker man fler medlemmar till den planerade bilpoolen. Kontakta Rosemari Rauch, tel 570 332 81 eller Magnus Pettersson, tel 570 353 41.

Nya vägnamn

Inom Fågelvik, Ingarö: Havstrutsvägen, Strandskatevägen, Sillgrisslevägen, Storskrakevägen.
Inom Saltarö, Värmdö: Skärmarövändan, Saltarö Alléväg, Saltarö Tvärväg, Saltarö Vinkelväg.

Hallå! Körsångare?!

Hej! Jag heter **Stefan Själander** och har just börjat att jobba som **organist i Gustavsberg.**

Bel Canto-kören

När jag nu ska ta över **Bel Canto-kören** tänkte jag utöka antalet körsångare. Du kanske vet att man behöver ha god **körvana** och vara duktig på att **läsa noter** i den här kören. Därför kommer vi att ha ett litet **antagningsprov** för nya korister. I höst tänkte vi göra **Fauré's Requiem, Bach's Juloratorium del I-III** och ett program om **tiden och evigheten** inför millennieskiftet. Vi repeterar i **Gustavsbergs församlingsgård tisdagar 18.45 - 20.45.**

G-kraft

är en **nystartad blandad vuxenkör** som sjunger **gospel, julsånger + allt annat som vi tycker om.** Förutom att vi sjunger i kyrkan vid **advent, jul och påsk m.m.** så tänkte jag att vi kunde göra en **vårkonsert** med någon duktig solist, eller varför inte en **soaré**, där vi kanske inte bara sjunger. Vi repeterar på **onsdagar 19 - 21 i Gustavsbergs församlingsgård.**

Vill du vara med?

Ring Stefan på tel. 570 354 10, 570 333 48 eller 070 - 742 71 42.

FRI VÄRDERING

HUS SÖKES

- Allt kontant
- Lån ordnas
- Köpare i kö !
- Budgivningar

Just nu är det säljarens marknad, med budgivningar på husen. Stor efterfrågan på alla typer av hus ex: fritidshus, villor, radhus, sjötomter etc. Snabb och effektiv försäljning och bred marknadsföring utlovas i press & Internet m.m

HÖGA PRISER !

Ring oss idag för ett möte och fri värdering & rådgivning

VÄRMDÖ MÄKLARBYRÅ

Aukt. Fastighetsmäklare. Etabl. år 1978
Ledamot av Svenska Fastighetmäklarsällskapet

Tel: 722 03 22

Hemsida: www.ssvf.se

Den stora porslinsfesten!

❑Nära 3 000 personer kom till Porslinets Dag i Gustavsberg i slutet av augusti. Den brända leran ligger värmdöborna varmt om hjärtat.

Prova på att dreja kunde man göra hos Ann Fryklund i Drejstudion.

Jörgen Martinsson från TV:s Antikrunda värderar gustavsbergsporslin.

Ovan: Gustavsbergs Blåsorkester konserterade. Ovan t.h: Värmdös förra kommunalråd Margareta Nachmanson sålde Blå Blom från egen butik.

En härlig fyndplats!

Hos oss är hyllorna alltid fyllda av porslin, konstgods, bestick, kastruller, pannor, grytor och plast för kök, bord och fritid.

Vi har alltid fina fyndvaror!

BLÅ BLOM
OLD GUSTAVSBERG
BENPORSLIN
BONE CHINA

Gustavsbergs Fabriksbod

Gustavsbergs Hamn. Tel 08-570 356 55. Öppet: månd-fred 10–17, (mitten jun–mitten aug till 18), lörd 10–15, sönd 11–15.
Buss 424–440 från Slussen. 20 min. motorväg 222 för bilen.

SPARA VÅRT ÄLSKADE VATTEN...

Spara grundvattnet! Tänk på att SALTVATTEN kan tränga in i brunnen!

Du är medansvarig för och kan själv påverka vår GEMENSAMMA MILJÖ

Du kan direkt övertyga släkt, vänner och grannar att leva och handla miljövänligt.

- ✓ Då du handlar utnyttja rerurförpackningar eller papperförpackningar i stället för plast
- ✓ Sortera och lämna miljöfarligt avfall i miljöstationerna, t ex batterier, färgrester, bekämpningsmedel, oljor m.m
- ✓ Efterlev tomgångsförbudet – för din egen skull
- Åk kollektivt – spara bensin – minska avgaserna

Det handlar om våra attityder

Vår uppgift är bla

- ✓ att kontrollera och förbättra vår gemensamma miljö
- ✓ att tillse att vi har ett bra hälsoskydd
- ✓ att kontrollera våra livsmedel
- att ge råd och anvisningar. Fråga oss!

MBP-KONTORET, Miljöavdelningen
Skogsbovägen 9, Gustavsberg. Tel 08-570 381 00 Fax 08-570 326 98

GUSTAFSBERG 19 96

Gustafsbergs Porslinsfabrik lever vidare och har en alldeles egen butik...

Där kan du fynda bland serviser, koppar och fat, krukor från förr och nu...

FABRIKENS BUTIK

Du hittar oss vägg i vägg med Rimi i Gustavsbergs Hamn.

Farstaviken Porslin AB
Tel 08-570 306 55

VÄLKOMMEN!

På nya poster

Emilia Adrian, Fsk C, Hemmestaskolan åk 0-5.
Annica Alvert, lärare 8c, Ösbyskolan.
André Andersen, fritidsledare på fritidsklubb, Viks skola.
Arne Andersson, rektor Värmdö Gymnasium.
Elisabeth Andersson, fritidsledare, Brunns skola.
Kerstin Bellander, lärare Individuella programmet, Värmdö Gymnasium.
Åsa Bengtsson, lärare 8 b, Ösbyskolan.
Annica Bjureflo, lärare 8a, Ösbyskolan.
Mathias Björklöf, elevassistent, Särskolan.
Eva Bolin-Cronholm, lärare trä/metall, Brunns skola.
Patrik Broström, lärare 8b, Ösbyskolan.
Berit Brunnander, musikterapeut, Särskolan.
Maria Buskas, barnskötare Ösbyskolan.
Jenny Byström, elevassistent, Särskolan.
Daniel Carlberg, lärare 7b, Ösbyskolan.
Ann-Charlotte Cederqvist, servicehuschef på Hemmestahöjdens servicehus.
Sofia Dahlström, klasslärare, Hästhagsskolan.
Charin Elofsson, vik friridsledare och idottsledare, Djurö skola.
Malin Engblom, skolassistent, Ösbyskolan.
Inger Enström-Askegren, lärare textil, Brunns skola.
Carina Eriksson, köket, Hemmestaskolan åk 0-5.
Mats Eriksson, musiklärare, Munkmoraskolan.
Anette Fall, elevassistent, Särskolan.
Elisabeth Fogelström, skolassistent, Brunns skola.
Anna-Lena Folkesson, lokalvårdare Djurö skola.
Ann-Christine Franzén, ekonomihandläggare inom äldreomsorgen.
Carl-Johan Fredriksson, assistent, kommunbiblioteket.
Susanne Friberg, barnskötare, Labyrintens förskola.
Pär Franzén, musiklärare, Hemmestaskolan 0-5 och Ösbyskolan.
Katarina Gardbeck, vik lärare åk 1-7, Djurö skola.
Malcolm Gibson, elevassistent, Säskolan.
Catarina Granström, lärare ekonomi, Värmdö Gymnasium.
Marie Grönberg, vårdbiträde, Hemmestahöjdens servicehus.
Gun Gustafson, rektor, Ekedalsskolan och Hästhagsskolan.
Camilla Hagström, lärare 6a, Ösbyskolan.
Anders Hakanen, lärare ma/no, Ösbyskolan.
Eva Hamma, specialpedagog, Ekedalsskolan.
Michaela Hansson, elevassistent/fritidsledare, Brunns skola.
Taimo Havennen, fritidsledare, Kyrkskolan.

Arne Andersson, rektor Värmdö Gymnasium

Eckhardt Oetting, bitr rektor Värmdö Gymnasium

Maj Hedlund, kokerska, Labyrintens förskola.
Helena Helin, socialsekreterare vuxengruppen, socialförvaltningen.
Margareta Hellgren, städ, Hemmestaskolan 0-5.
Silvia Hellquist, lärare spanska, Ösbyskolan.
Jenny Henschen, fritidsledare, Munkmoraskolan.
Ann-Marie Hiller, skolmåltidsbiträde, Brunns skola.
Anna Hjelm, lärare, Brunns skola.
Bodil Hjertzell, vik textillärare, Djurö skola.
Thomas Holmqvist, klasslärare, Ekedalsskolan.
Marianane Hunziker, resurslärare Hemmestaskolan åk 0-5.
Rebecca Hybbinette, vik lärare åk 4-9, Djurö skola.
Veronica Hällqvist, undersköterska, Hemmestahöjdens servicehus.
Lena Jacobson, klasslärare, Ekedalsskolan.
Petra Jellerbo, hemkunskapslärare, Brunns skola.
Marcus Jidell, musiklärare Djurö skola.
Anki Johansson, fritidsledare, Ekedalsskolan.
Gunilla Johansson, barnskötare Djurö skola.
Marcus Johansson, elevassistent/fritidsledare, Ekedalsskolan.
Rolf Johansson, undersköterska, Hemmestahöjdens servicehus.
Björn Jonsson, lärare matematik/fysik, Värmdö Gymnasium.
Björn Jonsson, vik trä- och metallslöjdslärare Djurö skola.
Margareta Jonsson, klass 1 c, Hemmestaskolan åk 0-5.
Ulla Jonsson, klasslärare, Ekedalsskolan.
Riitta Järvisalo, lärare resursenhet, Ösbyskolan.
Ann-Sofie Kallmert Andersson, spec. pedagog, Särskolan.
Ulla Karlén, kökspersonal, Ösbyskolan.
Ann-Christine Karlsson, lärare, Brunns skola.
Elisabeth Karlsson, lokalvårdare, Ekedalsskolan
Gunilla Karlsson-Swahn, husmor/kock, Brunns skola.
Ola Karlsson, kamratstödjare, Ösbyskolan.
Thomas Kessler, elevassistent Djurö skola.
Camilla Kjell, fritidspedagog, Ösbyskolan.
Katinka Koller, äldreomsorgssekreterare äldreomsorgen.
Berit Kroplien, lärare, Brunns skola.
Per-Olof Kullgren, fritidsledare, Brunns skola.
Nanna Lenstrup, barnskötare Djurö skola.
Viktoria Lessner, bildlärare, Brunns skola.
Fredrik Lindström, brandman i Värmdö Räddningskår.
Thomas Lindström, vik ma- och no-lärare, Djurö skola.
Monika Liss, klass 1a, Hemmestaskolan åk 0-5.
Agneta Lorne, lärare, Brunns skola.
Gunilla Lundell, lärare, Munkmoraskolan.
Marianne Lundström, lärare 7b, Ösbyskolan.
Jörgen Lundqvist, skolchef i Värmdö.
Marie Lundström, vårdbiträde, Hemmestahöjdens servicehus.
Katarina Mellqvist, lärare, Brunns skola.
Susanne Montin, specialpedagog, Brunns skola.
Camilla Nilsson, textillärare, Munkmoraskolan.
Linda Nilsson, idrott/mattelärare, Ekedalsskolan.
Sven-Erik Nilsson, trä/metallärare, Ekedalsskolan.
Tina Nilsson, lärare, Munkmoraskolan.
Marita Nordahl, SYO, Ösbyskolan.
Lotta Nordgren, klasslärare, Ekedalsskolan.
Ulrika Nordqvist, förskollärare på Blåsippans förskola.
Lotta Nore-Carlsson, förskollärare, Munkmoraskolan.
Anne Norin, ma- och no-lärare åk 4-9, Djurö skola.
Maria Norman, lärare resursenhet, Ösbyskolan.
Lena Nyman, förskollärare, Särskolan.
Kenneth Nyström, lärare träslöjd, Ösbyskolan.
Marika Nyström, lärare 4c, Ösbyskolan.
Peter Nyström, lärare 5c, Ösbyskolan.
Eckhardt Oetting, bitr rektor, Värmdö Gymnasium.
Kristina Orrevik, lärare 7a, Ösbyskolan.

Susanna Ossianson, budget- och skuldrådgivare, socialförvaltningen.
Anna Papaxanthis, lärare 6a, Ösbyskolan.
Anders Persson, brandman, Värmdö Räddningskår.
Ulla Pettersson, elevassistent, Djurö skola.
Irene Pien, föreståndare, Individuella programmet, Värmdö Gymnasium.
Eva Rados, klasslärare, Ekedalsskolan.
Martin Renheim, praktikant, Ekedalsskolan.
Kristina Risberg, barnskötare Ösbyskolan.
Karin Runevad, bibliotekarie, Värmdö Gymnasium.
Martin Rydell, resurs, Hemmestaskolan åk 0-5.
Jenny Rångeby, lärare biologi/kemi, Värmdö Gymnasium.
Lena Sahlén, skolsköterska, Ösbyskolan.
Jessica Salomonsson, elevassistent, Särskolan.
Åsa Samuelsson, lärare åk 1-3, Viks skola.
Mikael Sandell, fritidsledare, Ekedalsskolan.
Anne Sjöberg, lärare, Brunns skola.
Christel Sjöstedt, klasslärare, Ekedalsskolan.
Ulla Skansén, bitr rektor, Brunns skola.
Linnéa Skogqvist, lärare åk 4, Viks skola.
Arne Sköldberg, trä- och metallslöjd, Hemmestaskolan åk 0-5.
Daniella Strandberg, socialpedagog, Ekedalsskolan.
Anton Stassinos, lärare spanska, Värmdö Gymnasium.
Susanne Stavsborg, ungdomssamordnare, kommunbiblioteket.
Maggi Stjerna, lärare åk 1-7, Djurö skola.
Anna Strid, lärare, Brunns skola.
Christer Stålbrandt, bitr rektor, Ösbyskolan.
Marianne Sundberg, fritidsledare, Kyrkskolan.
Mirja Sundberg, fritidsklubben, Hemmestaskolan åk 0-5.
Sten Svangren, socialsekreterare ungdomsgruppen, socialförvaltningen.
Helena Svensson, lärare franska/svenska, Värmdö Gymnasium.
Inger Svensson, lärare biologi/kemi, Värmdö Gymnasium.
Rita Säbom, lärare 2a, Ösbyskolan.
Ursula Söderbergh, barnskötare, Ekedalsskolan.
Gunilla Teofilusson, lärare matematik/fysik, Värmdö Gymnasium.
Victoria Thiman, bitr verksamhetschef, Gustavsgårdens servicehus.
Ulf Tornert, lärare matematik/data, Värmdö Gymnasim.
Åsa Tronét, sv- och so-lärare åk 1-7, Djurö skola.
Anna-Maj Thunström, kurator, Ösbyskolan.
Liselotte Toresten-Gustafsson, förskollärare, Dalstugans förskola.
Anders Törnquist, socialsekreterare vuxengruppen, socialförförvaltningen.
Siv Törnroos, undersköterska, Hemmestahöjdens servicehus.
Kathleen Ubbe, fritidshemspersonal, Viks skola.
Theres Ulin, barnskötare, Labyrintens förskola.
Susanne Ullberg, elevassisteent, Ekedalsskolan.
Kerstin Ulvås, klass 3c, Hemmestaskolan åk 0-5.
Anna-Lena Ung-Jönsson, lärare textil, Ösbyskolan.
Mårten Urelid, lärare, Brunns skola.
Veronica Wahlgren, lokalvårdare Djurö skola.
Anneli Wahl, lärare 1a, Ösbyskolan.
Christina Wallén, elevassistent, Särskolan.
Ann-Christine Valenti, lärare åk 1-3, Viks skola.
Marit Wallin, lärare, Munkmoraskolan.
Angela Wallner, lärare 1b, Ösyskolan.
Mats Wallner, lärare 6b, Ösbyskolan.
Jaana Wesander, förskollärare, Brunns skola.
Jenny Widholm-Boström, elevassistent, Särskolan.
Nina Wiklund, äldreomsorgssekreterare inom äldreomsorgen.
Kirten Vinjerui, textillärare, Ekedalsskolan.
Dagmar Ydenius, skolsköterska, Ekedalsskolan.
Cecilia Yng, lärare idrott/svenska, Värmdö Gymnasium.
Ninne Öhlén, fritidspedagog, Brunns skola.

Ny skolchef i Värmdö

JÖRGEN LUNDQVIST, 51 år, är ny skolchef i Värmdö sedan 15 september. Han kommer närmast från Stockholms stad där han arbetat som chef för barnomsorg och grundskola i Farsta stadsdelsförvaltning. Tidigare har han bl a varit skolchef i Nynäshamns kommun. I sin platsansökan har han bl a framhållit att "Jag leder verksamheten genom att använda öronen mer än munnen."

Anna-Greta går – Calle kommer

❑Efter drygt 32 i Värmdö kommunbiblioteks tjänst har Anna Greta Jakobsson gått i pension.

– Med blandade känslor, säger hon. Jag kommer att sakna kontakten med alla trevliga låntagare men samtidigt får jag nu tid att göra en del av det jag inte hunnit med hittills. Resa mer, gå på museer och utställningar, umgås med vänner.

Anna-Greta skötte under sin yrkesverksamma tid den sociala biblioteksverksamheten. Hit hör bl a talböcker, inläsningsservice och Boken-kommer. I jobbet ingår arbete på Stavsnäs bibliotek några timmar i veckan.

De som, av olika anledningar, har svårt att läsa en vanlig tryckt bok kan via biblioteket få låna en talbok.

– Det har blivit väldigt populärt, vi hanterar ungefär 400 talböcker varje månad. Värmdö kommunbibliotek har en hel del talböcker själv, men vi lånar också från Stockholms stadsbibliotek. Det beror på vad låntagaren önskar.

Anna-Greta har också svarat för inläsningsservice till synskadade.

– Det kan t ex gälla vissa tidningsartiklar, brev och beskrivningar.

Boken-kommer-verksamheten riktar sig till den som inte kan besöka biblioteket själv. Vi åker ut med bokbilen en gång i månaden och levererar beställda böcker. Ungefär 2000 böcker förmedlas på detta sätt årligen.

–Just Boken-kommer ger utomordentlig fin kontakt med låntagarna. Det är inte bara att lämna över de önskade böckerna minsann, man sitter t ex och pratar en stund om allt mellan himmel och jord, tittar i någon tidning tillsammans.

Anna-Gretas eftertädare på biblioteket heter Carl-Johan Fredriksson 23 år. Calle kommer närmast från Nybro i Småland.

Text: BIRGIT WAHRENBERG

Carl-Johan Fredriksson och Anna-Greta Jakobsson i bibliotekets bokbil.

Gustavsbergs två kyrkogårdar

Vid ett besök på Gustavsbergs kyrkogård förra året fick jag två "fynd" gällande kyrkogårdarna av kyrkogårdsföreståndaren Rolf Häggström. Han hade funnit dem i fabrikens arkiv och lyckats få en avskrift. Väl hemma satte jag dem i en pärm för framtida studium. När jag sedan i augusti skulle vara med och leda en vandring på kyrkogården, blev jag påmind om de två arken. Jag läste och fann till min glädje att båda har svaret på två frågor som vi har ställt oss angående de två begravningsplatserna..

Det första dokumentet är ett PM angående gamla kyrkogården, undertecknat Victor Odelberg och E. W.Hellström från 1910, troligen skrivet med anledning av den minnessten som planerades till året därpå. Kyrkogården invigdes 1834 när en koleraepidemi hade drabbat bruket. Gustavsberg hade ingen egen begravningsplats före detta år och den förste som begravdes här enligt detta PM, är en herr Engman, som dog i kolera och låg begravd i nordöstra hörnet av kyrkogården under en sten utan inskription.

Namnet föreföll mig bekant och jag letade i Carin Lindskogs-Nordströms utmärkta bok, "Gustavsberg 1640 – 1940". Där fann jag snart att det var en av porslinsfabrikens grundare, mekanikus Per Engman, som fått denna anonyma grav. Märkligt, att en så betydande man i Gustavsbergs historia inte fick en mera bemärkt viloplats, han var grundaren Herman Öhman till hjälp vid köpet av porslinsfabriken i Fredriksdal i början av 1820-talet och satte in alla sina tillgångar i det nya och spännande porslinsäventyret. Han var ännu 1834, fem år efter Öhmans bittra avfärd från fabriken, fortfarande mekanikus där. Titeln kan nog översättas i dag med tekn.chef.

Var det skräcken för koleran och fabrikens kaotiska läge, som är förklaringen till den anonyma graven eller kanske det faktum att det unga företagets aktier var närmast värdelösa och Engmans änka stod helt utan försörjning? Om hennes fortsatta öden vet vi intet, hon flyttade tydligen från orten.

Nu har församlingen utlovat en skylt vid graven med följande text:

Mekanikus Per Engman
En av porslinsfabrikens grundare
Dog i kolera 1834

Nya kyrkogården kom till 1856 när en ny koleraepidemi drabbade Gustavsberg och det andra dokumentet gäller den begravningsplatsen. Det är ett brev från den berömde arkitekten Ferdinand Boberg till brukspatron Wilhelm Odelberg i augusti 1909 och avslöjar att denne anlitades i större utsträckning av ägarfamiljen än vi visste om.

Den vackra kyrkogårdsmuren i Gustavsberg med sin portal och kryptan på begravningsplatsen innanför är också verk av Fredinand Boberg, enligt brev från arkitekten till brukspatron Odelberg 1909. Emil Steen och hans mannar utförde arbetet. Kapellet, även ritat av Fredinand Boberg, byggdes 1925.

Arkitekten skriver till den "högt ärade herr brukspatron" att han skickar en skiss på kyrkogårdsmuren, som i stort sett skall uppföras av sten efter sprängningen av kryptan. Han tillägger att han bifogar en egen skiss till ett kapell eftersom han inte minns hur det nuvarande ser ut.

Kryptan kom till 1909 och den tidigt bortgångne Hjalmar Bennich var den förste som fick sitt vilorum där. Hans änka Maria Bennich f. Odelberg, var brukspatrons älsklingsdotter och till henne ritade Ferdinand Boberg Farstaudde med byggår 1911. Det kapell han ritade uppfördes 1925 och lär vara den sista byggnad han signerade.

Byggmästare vid alla dessa byggnadsverk var Gustavsbergs egen Emil Steen. Det borgar för att även hantverket är gediget och håller för framtiden.

Det är en vacker och välskött begravningsplats vi har i Gustavsberg och den enda orsak till att jag inte besöker den så ofta är att "Bockens backe" är jobbig för gamla ben.

Enligt det första dokumentet kallades den nya kyrkogården så i folkmun, namngiven efter en Per-Erik Lundberg, som kallades "Bocken".

Ja,vad kan man inte hitta i gamla arkivpapper.

EDLA SOFIA

Dödsfall

Djurö församling

990802 Lilliesköld, Gustaf Jesper, 81 år
990804 Lindqvist, Gunnar Bernt, 56 år
990804 Westerberg, Dunder Frida, 88 år
990809 Andersson, Karl Roland, 80 år
990831 Sabel, Nils Sture, 63 år

Gustavsbergs församling

990605 Vennerström, Eine Linnéa, 88 år
990610 Hedlund, Anders Gustav, 58 år
990627 Gustafsson, Gunnar Sigvard, 66 år
990717 Tillberg, Signe Linnea Margareta, 83 år
990730 Feichtner, Anna Niolina, 86 år
990802 Säfström, Birger Vilhelm, 83 år
990809 Åhlenius, Alf, 75 år
990809 Andersson, Vera Margareta, 93 år
990827 Ekström, Berit Marianne, 66 år
990827 Jonsson, Ulla Elisabet, 76 år
990904 Rytterborn, Hildur Elisabet, 89 år
990905 Bruér, Kaarina Margareta, 80 år
990907 Östgren, Sten Olle Mattias, 78 år

Ingarö församling

990528 Åkerblad, Karin Ingeborg, 78 år
990615 Lejestål, Erik Henning, 73 år
990701 Westling, Karin Maria, 55 år
990709 Näslund, Sigvard Fredrik, 89 år
990724 Gustafsson, Bengt Gunnar, 71 år

Möja församling

990818 Niklasson, Anders Roy Edvin, 69 år

Värmdö församling

990620 Svorono, Lars Rune, 70 år
990625 Björkner, Aina Sofia, 92 år
990710 Johansson, Lilly Selma Alfrida, 91 år
990802 Blom, Gunvor Viola, 86 år
990811 Leete, Arnold, 98 år
990827 Magnusson, Holger Elias Gregorius, 71 år

En par felaktigheter i nr 2-99 avVärmdö tidnings rapportering om dödsfall hade insmugit sig. Redaktionen ber om ursäkt.

Blomsterfröjd i Gustavsberg

❑I sommar har väl ingen kunnat undgå att lägga märke till de vackra blomsterarrangemangen i Gustavsbergs Centrum, i lådor, krukor och rabatter.

– Vi vill göra porten till Gustavsberg välkomnande, färgglad och festlig, framhåller avdelningschef Leif Eriksson på gatukontoret, som också berättar att de olika blomsteruppsättningarna har eget bevattningssystem.

–Buskarna i rondellen Bleksängsvägen-Skärgårdsvägen kommer att figurklippas efter kommunvapnets form nästa sommar.

–Torget i Gustavsbergs Centrum har fått nya lådor och bänkar som är portabla och lätt kan byggas på.

Leif Eriksson avslöjar också att en arbetsgrupp med folk från Vägverket, kulturförvaltningen och gatukontoret håller på att göra ett program för utformningen av de omtalade rondellerna vid Mölnvik och Ålstäket.

VÄRMDÖ KOMMUN
Renhållningen

Sophämtningsproblem

Renhållningen beklagar att sophämtningen inte fungerat tillfredsställande i vissa områden under sommaren. Kommunens entreprenör WM Sellbergs har periodvis inte lyckats fullfölja sitt åtagande. För att underlätta för sophämtarna kan det vara bra att ta del av följande information.

Tömning/Inte tömning

Tömning önskas:
Högst 1,5 m från körbar väg
0,5 m fritt runt kärlet
Hjulen ska stå in mot tomten
Inte på trottoaren
Tömning önskas inte:
Dra in kärlet på tomten eller vänd det så kärlets framsida är mot huset.

Pressa ej ner soppåsarna

Var snäll och pressa inte ner soppåsarna i kärlet, då kan någon soppåse bli kvar vilket i sin tur leder till illaluktande sopor. Byt hellre till ett större sopkärl eller töm oftare.

På hämtdagen

Enligt renhållningsordningen skall sopkärlet stå utställt mellan kl. 06.00-22.00, detta för att sopbilen kan komma oregelbundna tider.

Hämtdagarna på nätet

www.varmdo.se//teknserv/sopadr.htm

Inför vintersäsongen

Bor du inte vid en kommunal väg – se till att vägen är plogad och sandad. Se också till att sopkärlet är möjligt att tömma. Kommer inte sopbilen fram hämtas soporna vid nästa ordinarie tillfälle.

Batterikampanj

www.hemtillholken.nu
Känner Du igen den här loggan? En stor informationskampanj som syftar till att alla batterier ska samlas in har precis startat. Förbrukade småbatterier kan lämnas kostnadsfritt till någon av de batteriholkar som finns uppsatta på ca 40 platser i kommunen, t ex återvinningsstationer, miljöstationer och affärer. För mer information gå in på kampanjens hemsida (se ovan).

Klargörande latrin år 2000

På fastlandet har hushåll med torrdass eller liknande möjlighet att ha latrinabonnemang. Kommunen strävar dock efter att minska antalet abonnemang och målsättningen är att latrinhämtningen ska avvecklas helt.
År 2000 är det fortfarande möjligt att abonnera på latrinhämtning, men kostnaden kommer att stiga p g a den avfallsskatt som införs vid årsskiftet. Den nya taxan fastställs av fullmäktige i december. Så här fungerar latrinabonnemang. Man kan få **totalt** 5 latrinkärl hämtade vid 4 fasta tillfällen. Vill man ha hämtning av ytterligare kärl får man buda alternativt teckna ett till abonnemang om 5 kärl.
I skärgården upphörde den obligatoriska latrinhämtningen redan 1995.

För mer information

Ring Gatukontorets trevliga kundtjänst som svarar på frågor om VA (vatten och avlopp) och RH (renhållning) tel. 570 13400, fax. 570 13411,
e-mail: kundtjanst@varmdo.se

Värmdö kommuns sopmaja på Lilla Nassa. Bild: ACCURAT